

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ VALSTYBINĮ STUDIJŲ FONDA

2018-06-27 Nr. 4D-2017/1-1527

Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius gavo X (toliau citatose ir tekste vadinama – Pareiškėjas) 2017-10-25 skundą (toliau citatose ir tekste vadinama – Skundas) dėl Valstybinio studijų fondo (toliau citatose ir tekste vadinama – Fondas) veiklos, nagrinėjant jo 2017-10-15 skundą-pareiškimą „Dėl valstybės remiamų paskolų grąžinimo atidėjimo“ (toliau citatose ir tekste vadinama – Skundas-pareiškimas); 2017-10-25 Skundas taip pat adresuotas Fondui, Lietuvos bankui, Lietuvos Respublikos finansų ministerijai, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijai.

2. Pareiškėjas Skunde nurodo:

2.1. „2017-09-25 prašymu „Dėl paskolų grąžinimo atidėjimo“ [toliau citatose ir tekste vadinama – Prašymas] Fondą informavau, kad su AB „A“ [toliau citatose ir tekste vadinama – Bankas] ir su AB „B“ [toliau citatose ir tekste vadinama – B] yra sudarytos atitinkamos valstybės remiamų paskolų sutartys: Nr. [...]“ (toliau citatose ir tekste vadinama – Paskolos) (šios ir kitų citatų kalba netaisyta).

„Paaiškinau, kad Fondo paskolų komisijos 2016-09-30 sprendimu Nr. Kl-17 man atidėtas šių valstybės remiamų Paskolų grąžinimas iki 2017-09-27 ir, kadangi padėtis nėra pasikeitusi, t. y., aš esu Lietuvos darbo biržoje registruotas bedarbis, gyvenu iš gaunamos socialinės pašalpos, todėl šiuo metu neturiu galimybės kredito įstaigoms vykdyti savo įsipareigojimų grąžinant minėtas valstybės remiamas paskolas bei mokant palūkanas, ir prašiau Fondą, vadovaujantis Valstybės paskolų ir valstybės remiamų paskolų studentams suteikimo, administravimo ir grąžinimo tvarkos aprašo [toliau citatose ir tekste vadinama – Aprašas] 51 ir 59 punktais, **ne mažiau kaip metams atidėti (pratęsti) Paskolų grąžinimą (grąžinimo pradžios ir pabaigos terminus) ir Paskolų grąžinimo atidėjimo (pratęsimo) metu skaičiuojamas palūkanas apmokėti iš valstybės lėšų.**“ „Taip pat Fondui pateikiau dokumentus ir paaiškinimus, įrodančius, kad su kredito įstaigomis **nepavyko susitarti** dėl minėtų paskolų ir palūkanų mokėjimo atidėjimo. [...]“.

2.2. „Būtina pažymėti ir tai, kad Fondo rašte 2017-10-11 Nr. R2-270 [toliau citatose ir tekste vadinama – Atsakymas-1] teigiama, kad **Fondas neadministruoja UAB C suteiktų paskolų**, tačiau faktiškai atidėti prašomas paskolas Nr. [...] man suteikė B [toliau citatose ir tekste vadinama – Paskolos-I], o ne UAB C“ (toliau citatose ir tekste vadinama – C).

2.3. „Be to, rašte 2017-10-25 Nr. R2-296 [Fondo atsakymas į Skundą-pareiškimą“; toliau citatose ir tekste vadinama – Atsakymas-2] Fondas teigia, kad Fondas ir C nėra pasirašęs bendradarbiavimo sutarties, o tai yra akivaizdus mano teisių pažeidimas ir biurokratizmas bei piktnaudžiavimas, kadangi dėl **valstybės remiamų paskolų tarp Fondo ir kredito įstaigos privalo būti pasirašyta bendradarbiavimo sutartis – tai numatyta Aprašo 19 punkte.** [...] konkrečiu atveju tiek Finansų ministerija, tiek Fondas, tiek C (kuris iš B perleidimo būdu 2017-09-15 įgijo reikalavimo teises į Paskolas-I) privalo išspręsti problemą, kad C, kaip kredito įstaiga, įgijusi man

suteiktas Paskolas-I, atitiktų Aprašo 15 ir 19 punktų nustatytiems reikalavimams bei visoms kitoms šio Aprašo nuostatomis, o taip pat galėtų tinkamai vykdyti sutartyse [dėl Paskolų-I] prisiimtus įsipareigojimus [...].“

2.4. „Fondas, kaip matyti iš Atsakymo-1 ir Atsakymo-2, elgdamasis biurokратиškai ir neteisingai, galimai piktnaudžiaudamas tarnybine padėtimi (Fondo paskolų skyriaus vedėja Kristina Novickienė [toliau citatose ir tekste vadinama – Vedėja] telefonu yra išsakiusi savo poziciją, kad mano atžvilgiu ji yra labai priešiška), [...], *neteisėtai ir nepagrįstai neperdavė mano Prašymo [...] (Fonde registruotas Nr. R1-1357, 2017-10-16) svarstyti Fondo direktoriaus sudarytai paskolų komisijai.*“

2.5. „Atkreiptinas dėmesys, kad šiame Skunde išdėstyta analogiška situacija kartojosi anksčiau, kadangi Seimo kontrolierių įstaiga ištyrusi analogišką mano skundą prieš Fondą jau buvo surašiusi pažymą 2015-11-06 Nr. 4D-2015/1-1094. Pažymėtina, kad Fondas savo oficialioje internetinėje svetainėje nepaskelbė privalomai skelbtinos informacijos dėl pažymoje 2015-11-06 Nr. 4D-2015/1-1094 esančių Seimo kontrolieriaus rekomendacijų įvykdymo [...].“

2.6. „Fondas nenurodo surašytų raštų apskundimo tvarkos.“

2.7. Kartu Pareiškėjas prašo „*Finansų ministeriją* [...] įvertinti situaciją, kad dėl Paskolų-I [...] C su Fondu nėra pasirašęs bendradarbiavimo sutarčių [...] ir įpareigoti C bei Fondą tokią sutartį pasirašyti. [...]“; *Lietuvos banką* – „įvertinti B ir C veiksmus perleidžiant ir įsigyjant reikalavimo teises į man suteiktas Paskolas-I, negavus mano sutikimo dėl teisių perleidimo. [...]“; *Fondą* – „atsakyti, kodėl Fondas iki šiol nėra pasirašęs Aprašo 19 punkte numatytos bendradarbiavimo sutarties su C, perduoti svarstyti paskolų komisijai mano prašymą ne mažiau kaip metams atidėti Paskolų grąžinimą ir valstybės remiamų paskolų grąžinimo atidėjimo metu skaičiuojamas palūkanas apmokėti iš valstybės lėšų“ ir kt.; *Švietimo ir mokslo ministeriją* – „įvertinti šiame Skunde išdėstytą situaciją, Fondo veiksmus (neveikimą) ir užtikrinti, kad Fondas savalaikiai ir tinkamai išspręstų man rūpimą dalyką dėl Paskolų atidėjimo ir palūkanų ir kt.“

3. Pareiškėjas prašo Seimo kontrolierių: „įvertinti Fondo galimą piktnaudžiavimą, biurokratizmą“, „nepasirašant bendradarbiavimo sutarčių su C dėl minėtų Paskolų“, „savalaikiai neperduodant Paskolų atidėjimo ir palūkanų apmokėjimo reikalo svarstyti Fondo direktoriaus sudarytai paskolų komisijai [toliau citatose ir tekste vadinama – Komisija] bei vilkinimą atidėti paskolų grąžinimą ir palūkanų apmokėjimą iš valstybės lėšų.“

TYRIMAS IR IŠVADOS

4. Iš Pareiškėjo kartu su Skundu ir papildomai pateiktų dokumentų nustatyta:

4.1. Atsakyme-2 nurodyta:

4.1.1. „Fondas ir valstybės remiamas paskolas teikiančios kredito įstaigos pasirašo bendradarbiavimo sutartis, kuriose nustatomos valstybės įsipareigojimų pagal valstybės garantiją vykdymo sąlygos, tvarka ir kita. [...] tik galiojančių teisės aktų nuostatos, o ne Jūsų Skunde-pareiškime nurodytos aplinkybės [...] lemia Fondo teisinį santykį su C“;

4.1.2. „Kadangi Bankas priėmė sprendimą, vadovaujantis Aprašo 50 punktu, atidėti valstybės remiamų paskolų grąžinimo terminus, Komisija, vadovaudamasi galiojančiomis teisės aktų nuostatomis, negali svarstyti klausimo dėl valstybės remiamų paskolų grąžinimo termino atidėjimo“ (Atsakymo-2 apskundimo tvarka nenurodyta).

4.2. Fondo 2017-11-03 rašte Nr. R2-302 (atsakymas į Skundą; toliau vadinama – Atsakymas-3) akcentuota:

4.2.1. „Pakartotinai informuojame, kad C su Fondu nėra pasirašęs bendradarbiavimo sutarties, ir dėl to Fondas neadministruoja C suteiktų paskolų. [...] turite kreiptis į C;

4.2.2. „Banko 2017-09-21 rašte Nr. 710-6/3092 išreikšta pozicija patvirtina, kad Bankas sutinka atidėti kreditų grąžinimą 1 metams, palūkanas mokant nustatyta tvarka. [...]. Įvertinus tai, kad, pagal Aprašo 50 punktą, Bankas neprieštarauja atidėti valstybės remiamų paskolų grąžinimo

terminus, todėl, vadovaujantis Aprašo 51 punktu, – nėra tikslinga teikti Komisijai svarstyti klausimą dėl valstybės remiamų paskolų grąžinimo atidėjimo“;

4.2.3. „[...] privalomai skelbtina informacija, susijusi su Seimo kontrolierių įstaigos rekomendacijomis, yra patalpinta Fondo oficialiame tinklalapyje adresu: <https://vsf.lrv.lt/lt/teisine-informacija/teises-aktu-pazeidimai>“;

4.2.4. „Informuojame, kad, nesutikdamas su institucijos atsakymu į savo pareiškimą, turite teisę paduoti skundą Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo trečiojo skirsnio „Administracinė procedūra“ nustatyta tvarka, Lietuvos Respublikos administracinių ginčų komisijų įstatymo nustatyta tvarka administracinių ginčų komisijai, Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka administraciniam teismui. Dėl valstybės tarnautojų piktnaudžiavimo, biurokratizmo ar kitaip pažeidžiamų žmogaus teisių ir laisvių viešojo administravimo srityje asmuo turi teisę pateikti skundą Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriui Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo nustatyta tvarka.“

5. Seimo kontrolierius Pareiškėjo 2015 metų skundo dėl Fondo galimo biurokratizmo tyrimą nutraukė, kadangi Fondas, gavęs Pareiškėjo prašymą, ėmėsi papildomų veiksmų, t. y., kreipėsi į Banką, prašydamas pateikti Pareiškėjui atsakymą dėl paskolų ir palūkanų mokėjimo atidėjimo šiam asmeniui bei atsakymo kopiją persiųsti Fondui, Komisija 2015-10-06 sprendimu Nr. K1-23 nusprendė atidėti Paskolų-I grąžinimą vieneriems metams, atidėjimo laikotarpiu palūkanas apmokant Fondo lėšomis, ir apie tai raštu informavo Pareiškėją bei kreipėsi į paskolas išdavusius bankus (2015-11-06 pažyma Nr. 4D-2015/1-1094; toliau vadinama – Pažyma; Pažyma ir informacija apie rekomendacijų vykdymo rezultatus paskelbta Fondo interneto svetainėje).

6. Seimo kontrolierius, atsižvelgdamas į pirmiau nurodytas aplinkybes, kreipėsi į:

6.1. *Fondą*, prašydamas **perduoti Komisijai pagal jos kompetenciją nagrinėti Pareiškėjo Prašymą dėl Paskolų grąžinimo atidėjimo (pratęsimo) bei palūkanų apmokėjimo iš valstybės lėšų (pagal paskolų sutartis su Banku)** [atkreiptinas dėmesys į tai, kad, vadovaujantis Aprašu, Fondo direktorius (kitas darbuotojas) nėra įgaliotas priimti sprendimų Komisijos kompetencijos klausimais, Komisija sprendžia, ar yra pagrindas atidėti valstybės remiamos paskolos grąžinimą, apmokėti palūkanas, Pareiškėjui atitinkant Aprašo 51 ir 59 punktuose aprašytas sąlygas (dėl pajamų ir / arba bedarbystės), Komisijai nepriimant sprendimo dėl Paskolų grąžinimo atidėjimo (pratęsimo), pažeidžiamos Pareiškėjo teisės į minėtų paskolų palūkanų apmokėjimą valstybės lėšomis, be to, Pareiškėjo nuomone, nėra susitarimo su Banku dėl valstybės remiamos paskolos grąžinimo atidėjimo (susitarti turėtų abi paskolos sutarčių šalys)]; motyvuotai paaiškinti, kodėl Prašymas, Skundas-pranešimas ir Skundas (dalis dėl Paskolos-I grąžinimo termino atidėjimo) nebuvo persiųsti nagrinėti Finansų ministerijai, kodėl Atsakyme-2 (galimai ir Atsakyme-1) nebuvo nurodyta apskundimo tvarka, Pareiškėjo skunde Seimo kontrolieriui nurodomas aplinkybes dėl Fondo darbuotojo galimo priešiško; informuoti, ar Fondas ketina inicijuoti Aprašo tobulinimą ir kt.;

6.2. *Finansų ministeriją* (toliau citatose ir tekste vadinama – FM) – pateikti FM atsakymo į Skundą kopiją; motyvuotai paaiškinti, kodėl su C nėra sudaryta sutartis dėl valstybės remiamų paskolų teikimo sąlygų ir valstybės garantijos; ar Pareiškėjas buvo tinkamai informuotas apie Paskolų-I perdavimą C ir sąlygų pasikeitimą ir kt.;

6.3. *Lietuvos banką* (toliau citatose ir tekste vadinama – LB) – pateikti LB atsakymo į Skundą kopiją; motyvuotai paaiškinti, kokių teisiniu pagrindu C perėmė Paskolas-I, jeigu su juo nebuvo sudaryta atitinkama FM sutartis, kodėl Paskolos-I nebuvo perduotos kredito įstaigai, turinčiai sutartį su FM ir kt.;

6.4. *Švietimo ir mokslo ministeriją* (toliau citatose ir tekste vadinama – ŠMM) – pateikti ŠMM atsakymo į Skundą kopiją; pateikti motyvuotą nuomonę, ar pagrįstai Fondas direktorius, darbuotojai Pareiškėjo Prašymo neperdavė pagal kompetenciją nagrinėti Komisijai; pasiūlyti, kaip šiuo atveju galėtų ir turėtų būti užtikrintas asmens, atitinkančio Aprašo 51, 59 punktuose aprašytas sąlygas, teisės ne tik į valstybės remiamų paskolų grąžinimo atidėjimą, bet ir į palūkanų

apmokėjimą iš valstybės lėšų įgyvendinimas; informuoti, ar ŠMM ketina inicijuoti Aprašo tobulinimą ir kt.

7. Pareiškėjas 2018-02-02 papildė skundą (toliau vadinama – Papildomas skundas), nurodydamas:

7.1. „2017-09-25 Prašymu prašiau Fondą, vadovaujantis Aprašo 51 ir 59 punktais, ne mažiau kaip metams atidėti (pratęsti) valstybės remiamų Paskolų grąžinimą (grąžinimo pradžios ir pabaigos terminus) ir valstybės remiamų paskolų grąžinimo atidėjimo (pratęsimo) metu skaičiuojamas palūkanas apmokėti iš valstybės lėšų.“ „Fondas 2017-11-28 raštu Nr. R2-335 [toliau citatose ir tekste vadinama – Atsakymas-4] atsakydamas į Prašymą, nesilaikydamas teisės aktuose numatytų terminų atsakyti į prašymą, nurodė, kad 2017-11-24 sprendimu Nr. K1-23 Paskolų komisijos nariai vienbalsiai nusprendė nepritarti atidėti valstybės remiamų paskolų pagal sutartis Nr. [...] [toliau citatose ir tekste vadinama – Paskolos-II] grąžinimo terminą vieneriems metams bei nepritarti apmokėti palūkanas iš valstybės lėšų“ [toliau citatose ir tekste vadinama – Komisijos sprendimas-1];

7.2. „Toks Fondo Atsakymas-4 yra ne tik nepagrįstas ir neteisėtas, bet ir biurokратиškas“:

7.2.1. „*jis nėra pagrįstas jokiais motyvais, nepaaiškinta, kodėl nepritarta atidėti paskolų grąžinimą ir palūkanas apmokėti valstybės lėšomis*“;

7.2.2. „*neatsižvelgta, kad aš gyvenu skurde, esu bedarbis*, gaunu tik ne didesnę nei [...] eurų per mėnesį socialinę pašaipą [...]“;

7.2.3. „Be to, *Fondas nepasisakė, kodėl Paskolų komisija nesvarstė ir neatidėjo Paskolų-I grąžinimo bei palūkanų pagal šias paskolas apmokėjimo valstybės lėšomis*“;

7.2.4. „Fondas neatsižvelgė, kad dėl Paskolų atidėjimo ne dėl mano kaltės nepavyko susitarti su A ir C bei kad abu bankai nesutiko atidėti palūkanų mokėjimą“;

7.3. „Noriu atkreipti Seimo kontrolieriaus įstaigos dėmesį ir į tai, kad Vedėja, 2017-06-27 oficialaus pokalbio metu kalbėdamasi telefonu dėl mano valstybės remiamų paskolų atidėjimo su banko A darbuotoja D (bei man esant šalia D), minėtai banko darbuotojai išsakė savo kaip valstybės tarnautojos oficialią poziciją, kad ji yra labai priešiška mano atžvilgiu ir man netaikys lengvatų [...]“;

7.4. be to, Pareiškėjo teigimu, „Apraše ir Fondo parengtose pavyzdinėse tipinėse sutartyse, kurios sudaromos tarp banko ir studento“, nepagrįstai „nėra numatyta situacija banko bankrutavimo atveju.“

8. Seimo kontrolierius, susipažinęs su Papildomu skundu, nustatė, kad Fondas informavo Seimo kontrolierių apie Komisijos sprendimą-1, apie parengtą Aprašo pakeitimo projektą, *tačiau nepagrįstai nepateikė* Komisijos sprendimo-1 kopijos, Fondo Atsakymo-4 kopijos, Aprašo pakeitimo projekto; teikdamas paaiškinimus, kodėl Prašymas, Skundas-pranešimas ir Skundas nebuvo persiūsti nagrinėti FM, nepagrįstai nepateikė konkrečių duomenų ir dokumentų, patvirtinančių šiuos Fondo teiginius, taip pat nepagrįstai nepaaiškino, kodėl teikiant Fondo atsakymus į Prašymą, Skundą-pranešimą ir Skundą galimai nebuvo pateikti paaiškinimai Pareiškėjui dėl jo kreipimūsi dalies FM kompetencijos klausimais nepersiuntimo nagrinėti šiai ministerijai. Seimo kontrolierius, atsižvelgdamas į Papildomame skunde nurodytas aplinkybes ir į pirmiau nurodytus informacijos pateikimo Seimo kontrolieriui trūkumus, dar kartą kreipėsi į Fondą, prašydamas motyvuotai paaiškinti, ar Atsakymu-4 iš tiesų buvo atsakyta į Prašymą (2017-09-25), jeigu taip – paaiškinti vilkinimo pateikti atsakymą Pareiškėjui priežastis, Pareiškėjo nurodytas aplinkybes, kad Atsakymas-4 „nėra pagrįstas jokiais motyvais, nepaaiškinta, kodėl nepritarta atidėti paskolų grąžinimą ir palūkanas apmokėti valstybės lėšomis“, „neatsižvelgta, kad aš gyvenu skurde, esu bedarbis“, Atsakyme „Fondas nepasisakė, kodėl Komisija nesvarstė ir neatidėjo Paskolų-II grąžinimo bei palūkanų pagal šias paskolas apmokėjimo valstybės lėšomis“, „Fondas neatsižvelgė, kad dėl paskolų atidėjimo ne dėl mano kaltės nepavyko susitarti su Banku ir C bei kad abu bankai nesutiko atidėti palūkanų mokėjimą“; papildomai paaiškinti aplinkybes, susijusias su Prašymo, Skundo-pranešimo ir Skundo nepersiuntimu nagrinėti pagal kompetenciją FM, pateikiant

konkrečius duomenis ir dokumentus, patvirtinančius Fondo teiginius (2017-11-28 rašte Seimo kontrolieriui); pateikti motyvuotą siūlymą dėl Aprašo ir / arba pirmiau nurodytų tipinių sutarčių pakeitimo tikslingumo ir kt.

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

9. Iš Fondo direktoriaus 2017-11-28 raštu Nr. R2-333 ir 2018-02-20 raštu Nr. R2-41 Seimo kontrolieriui pateiktos informacijos, paaiškinimų bei dokumentų nustatyta:

9.1. iš 2017-11-28 rašto Nr. R2-333:

9.1.1. „Atkreiptinas dėmesys, kad Komisijos funkcijas, darbo organizavimą, sprendimų priėmimą ir įforminimą nustato Komisijos darbo reglamentas, patvirtintas Fondo direktoriaus 2010-02-12 įsakymu Nr. VI-13. Minėto teisės akto 7 p. yra įtvirtinta nuostata, kad Komisijos posėdžius šaukia, Komisijos posėdžio datą ir laiką nustato Komisijos pirmininkas, o jam nesant – Komisijos pirmininko pavaduotojas“ (Fondo direktoriaus 2014-10-06 įsakymu Nr. V1-58 Komisijos pirmininke paskirta Vedėja).

„Pažymėtina, kad Komisijos posėdis buvo sušauktas 2017-11-22 ir sprendimas dėl valstybės remiamų paskolų grąžinimo termino atidėjimo bei valstybės remiamų paskolų grąžinimo termino atidėjimo metu palūkanų apmokėjimo Pareiškėjui iš valstybės lėšų, kuriomis disponuoja Fondas, buvo priimtas 2017-11-24. Komisija Komisijos sprendimu-1 **vienbalsiai nusprendė NEPRITARTI: 1. Pareiškėjui atidėti valstybės remiamų paskolų grąžinimo terminą 1 metams. 2. Pareiškėjui valstybės remiamų paskolų grąžinimo termino atidėjimo laikotarpiu apmokėti palūkanas iš valstybės lėšų, kuriomis disponuoja Fondas.**“

Fondo direktoriaus teigimu, „Komisija savo sprendimą motyvavo tuo, kad, vadovaujantis Aprašo 50 punktu, paskolos gavėjas ir kredito įstaiga gali susitarti dėl valstybės remiamos paskolos grąžinimo atidėjimo. Banko 2017-09-21 rašte Nr. 710-6/3092 išreikšta pozicija patvirtina, kad Bankas sutinka Pareiškėjui atidėti kreditų grąžinimą 1 metams, palūkanas mokant nustatyta tvarka. **Pareiškėjas pats nesutiko su Banko pasiūlymu ir atsisakė sumokėti Banko prašomą mokesį už paskolų grąžinimo termino atidėjimą, nors su privalomais mokėti Banko operacijų ir paslaugų įkainiais buvo supažindintas prieš pasirašant paskolų sutartis.** Pareiškėjo su bankais pasirašytų valstybės remiamų paskolų studentams sutartyse yra numatyta, kad „Kredito gavėjas įsipareigoja mokėti Bankui už Kredito gavėjui suteiktas paslaugas pagal Banko nustatytus įkainius, taip pat padengti visas Banko išlaidas, susijusias su Sutarties vykdymu ir / ar skolos pagal Sutartį išieškojimu“; „Bendrosios sąlygos ir įkainiai yra neatsiejama Sutarties dalis. Kredito gavėjas, pasirašydamas Sutartį, patvirtina, kad su bendrosiomis sąlygomis ir įkainiais susipažino ir jam yra žinoma, kad ateityje su bendrosiomis sąlygomis, įkainiais bei kita su Sutarties vykdymu susijusia informacija jis gali susipažinti Banko klientų aptarnavimo padalinyje arba apsilankęs Banko tinklalapyje internete“.

Pažymėtina, kad Komisijos sprendime-1 faktiškai nurodyta, jog Komisijos sprendimas priimtas vadovaujantis: „Aprašo 8, 49, 88 bei 89 punktais, Fondo direktoriaus 2010-02-12 įsakymo Nr. V1-13 „Dėl paskolų komisijos sudarymo“ 5.1 ir 5.2 punktais bei Paskolų komisijos darbo reglamento, patvirtinto Fondo direktoriaus 2010-02-12 įsakymu Nr. VI-13, [...] 4.5, 4.9 punktais“;

9.1.2. „[...] Fondas nepersiuntė Pareiškėjo raštų nagrinėti FM, kadangi pats Pareiškėjas tiesiogiai kreipėsi į FM, prašydamas įvertinti susidariusią situaciją. Fondui yra žinoma, kad Pareiškėjo raštai (skundai) buvo siunčiami šioms institucijoms: - LR Seimo kontrolierių įstaigai; - FM; - LB; - Fondui; - ŠMM; - C; - E AB; - LR Specialiųjų tyrimų tarnybai. Todėl, manytume, nėra tikslinga FM pakartotinai persiūsti Pareiškėjo raštus (skundus), kai jis pats savo raštus (skundus) adresuoja tiesiogiai kompetentingoms institucijoms“;

9.1.3. Fondas, atsakydamas į Seimo kontrolieriaus klausimą, kodėl Atsakyme-2 (galimai ir Atsakyme-1) nebuvo nurodyta jų apskundimo tvarka, pažymėjo: „jau Atsakyme-3 buvo nurodyta apskundimo tvarka: „Informuojame, jog, nesutikdamas su institucijos atsakymu į savo pareiškimą, turite teisę paduoti skundą Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo trečiojo skirsnio „Administracinė procedūra“ nustatyta tvarka, Lietuvos Respublikos administracinių ginčų

komisijų įstatymo nustatyta tvarka administracinių ginčų komisijai, Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka administraciniam teismui. Dėl valstybės tarnautojų piktnaudžiavimo, biurokratizmo ar kitaip pažeidžiamų žmogaus teisių ir laisvių viešojo administravimo srityje asmuo turi teisę pateikti skundą Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriui Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo nustatyta tvarka“; „Atkreiptinas dėmesys į tą aplinkybę, kad Pareiškėjas [...] universitete 2009–2016 metais studijavo [...] ir yra įgijęs [...] laipsnius, ir tai, kad *ankstesniuose raštuose nebuvo nurodyta apskundimo tvarka, neužkerta kelio Pareiškėjui, kaip aukštąjį universitetinį [...] išsilavinimą turinčiam asmeniui ir kvalifikuotam [...], žinoti ir pasinaudoti savo teise apskusti institucijos sprendimą*“;

9.1.4. „[...] Pareiškėjo prašymas atidėti valstybės remiamų paskolų grąžinimo terminus Komisijoje nebuvo svarstytas ne dėl Vedėjos neva tai jaučiamo priešiško Pareiškėjui, o tik dėl to, kad Aprašo 51 punkte numatyta, kad, tik Paskolos gavėjui nepavykus su kredito įstaiga susitarti dėl valstybės remiamos paskolos grąžinimo atidėjimo nustatyta tvarka, valstybės remiamos paskolos grąžinimas gali būti atidėtas Fondo direktoriaus sudarytos Komisijos sprendimu. Buvo įvertinta ta aplinkybė, kad pagal Aprašo 50 punktą Bankas neprieštarauja atidėti valstybės remiamų paskolų grąžinimo terminus, todėl, vadovaujantis Aprašo 51 punktu, – nebuvo tikslinga teikti Komisijai svarstyti klausimą dėl valstybės remiamų paskolų grąžinimo termino atidėjimo“;

9.1.5. „2017-08-03 Fondas yra gavęs FM raštą Nr. R1-973 „Dėl valstybės remiamų paskolų ir valstybės garantijos“, kuriame nurodoma jog „FM patvirtina, kad C iš B perimtomis valstybės remiamoms paskoloms yra ir bus taikoma valstybės garantija, kaip tai numatyta Garantijų sutartyse, ir naudos gavėju pagal Garantijų sutartis bus laikomas C“. „Fondas apie tolesnius FM ir C veiksmus informuotas nebuvo“, „Fondas negali įtakoti FM sprendimo ir nėra įgaliojtas atsakyti, „kodėl su C nėra sudaryta sutartis dėl valstybės remiamų paskolų teikimo sąlygų ir valstybės garantijos“;

9.1.6. „2017-11-15 raštu Nr. R2-317 Fondas pateikė ŠMM Aprašo pakeitimo projektą (toliau – Projektas). Projektas parengtas, atsižvelgiant į praktikoje kylančias problemas vykdant tiesiogines Fondo funkcijas, tai yra – administruojant valstybės remiamas paskolas. Projekte pateikti pasiūlymai dėl Aprašo 51 ir 59 punktų nuostatų tikslinimo“;

9.1.7. „Pareiškėjas valstybės remiamų paskolų sutartis pasirašė su B ir tik B gali nuspręsti, su koku konkrečiai banku ir kokiomis sąlygomis bus perleistas banko nuosavybės teisės į Pareiškėjo turimas valstybės remiamų paskolų sutartis, šiuos veiksmus atlikdamas nepažeidžiant teisės aktų nustatytos tvarkos. Teisės aktai nenustato Fondui pareigų ir teisių kontroliuoti (įtakoti) banko pasirinkimą ir vertinti banko sprendimus. Fondas negali vertinti, ar Pareiškėjas apie sutarčių perleidimą buvo informuotas tinkamai, kadangi teisės normų taikymo klausimai (šiuo atveju Lietuvos Respublikos civilinio kodekso normų aiškinimas) nėra Fondo kompetencija“;

9.1.8. Atsakyme-1, be kita ko, pažymėta: „Fondas gavo Jūsų Prašymą „Dėl paskolų grąžinimo atidėjimo“, 2017-09-28 prašymą „Dėl paskolų atidėjimo“ bei 2017-09-30 pareiškimą „Dėl neįvykusio susitarimo su C“; „Informuojame Jus, kad C su Fondu nėra pasirašęs bendradarbiavimo sutarties ir Fondas neadministruoja C suteiktų paskolų. Todėl kaip nors įtakoti C veiksmų Jūsų atžvilgiu Fondas neturi jokios galimybės“; „Nors Jūs teigiate, kad Bankas nesutiko atidėti Jums su Banku sudarytų valstybės remiamų paskolų grąžinimo termino, tačiau Banko 2017-09-21 rašte Nr. 710-6/3092 išreikšta pozicija patvirtina, kad Bankas sutinka atidėti kreditų grąžinimą 1 metų laikotarpiui, palūkanas mokant nustatyta tvarka, tačiau prašo Jus susimokėti nustatyto dydžio mokesį už sutarčių sąlygų pakeitimus. Primename Jums, kad su Banko operacijų ir paslaugų įkainiais buvote supažindintas dar prieš pasirašant valstybės remiamų paskolų sutartis“; „Fondas nėra valstybės remiamų paskolų sutarčių šalis ir nevykdo kredito įstaigos bei paskolos gavėjo sudarytų paskolų sutarčių vykdymo priežiūros, administravimo mokesčių mokėjimo tvarkos, o vykdo tik įstatymų leidėjo jam priskirtus įsipareigojimus pagal valstybės garantiją, kai savo įsipareigojimų kredito įstaigai nevykdo ar netinkamai vykdo paskolos gavėjas (apmoka paskolos gavėjo išskolinimą kredito įstaigai pagal valstybės garantiją).“

Atsakyme-1 nėra nurodyta jo apskundimo tvarka;

9.2. iš 2018-02-20 rašto Nr. R2-41:

9.2.1. „Fondas, nepraleisdamas teisės aktuose nustatytų atsakymo pateikimo terminų, Pareiškėjui atsakymą į Prašymą pateikė Atsakymu-1 [...]“;

9.2.2. „Atkreiptinas dėmesys, kad Pareiškėjo Prašymas dėl valstybės remiamų paskolų grąžinimo termino atidėjimo bei valstybės remiamų paskolų grąžinimo termino atidėjimo metu palūkanų apmokėjimo *buvo perduotas Fondo direktoriaus sudarytos Komisijos svarstymui ir sprendimui*. Fondui buvo pateiktas Pareiškėjo Prašymas ir išdėstytas aplinkybes patvirtinantys dokumentai. Pažymėtina, kad Komisijos nariai buvo supažindinti su Pareiškėjo pateiktu Prašymu bei jo Prašyme išdėstytas aplinkybes patvirtinančiais dokumentais. Komisijos posėdis buvo sušauktas 2017-11-22 ir sprendimas dėl valstybės remiamų paskolų grąžinimo termino atidėjimo bei valstybės remiamų paskolų grąžinimo termino atidėjimo metu palūkanų apmokėjimo Pareiškėjui iš valstybės lėšų, kuriomis disponuoja Fondas, buvo priimtas 2017-11-24. Komisija Komisijos sprendimu-1 [...] vienbalsiai nusprendė NEPRITARTI: 1. Pareiškėjui atidėti valstybės remiamų paskolų grąžinimo terminą 1 metams. 2. Pareiškėjui valstybės remiamų paskolų grąžinimo termino atidėjimo laikotarpiu apmokėti palūkanas iš valstybės lėšų, kuriomis disponuoja Fondas“;

9.2.3. „[...] į Fondo direktoriaus sudarytos Komisijos sudėtį įeina ne tik Fondo atstovai, bet ir FM, ŠMM, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, studentų atstovai, taip pat gali būti įtraukiami ir kitų institucijų atstovai. Todėl nei Fondas, nei atskiri Fondo darbuotojai nėra kompetentingi spręsti ir aiškinti, kodėl Komisija priėmė tokį ir ne kitokį sprendimą Pareiškėjo atžvilgiu. Pareiškėjas, nesutikdamas su Komisijos sprendimu, turi teisę kreiptis į atitinkamas institucijas dėl minėto sprendinio panaikinimo“;

9.2.4. „Komisijos nariai buvo supažindinti su Kauno miesto savivaldybės administracijos centrinio apskaitos skyriaus 2017-09-13 Pažyma apie pajamas Nr. 02-29-2049 (pažymos kopija pridedama), kurioje patvirtinama, kad nuo 2016-10-01 iki 2017-09-30 Pareiškėjui buvo mokama [...] Eur socialinė pašalpa, bei su Kauno teritorinės darbo biržos Kauno miesto 2-ojo skyriaus 2017-09-18 Pažyma dėl bedarbio registravimo laikotarpių Nr. P19-2017-951 (pažymos kopija pridedama), kuri patvirtina tai, kad nuo 2001-09-03 ir iki 2017-09-18 (pažymos išrašymo datai) Pareiškėjas 16 metų (su pertraukomis) yra bedarbis“;

9.2.5. „Kaip Jums jau yra žinoma – Fondas neadministruoja C iš B perimtų valstybės remiamų Paskolų-I, todėl Komisija negalėjo svarstyti aukščiau minėtų paskolų grąžinimo atidėjimo bei palūkanų apmokėjimo klausimo. C pats turėtų užtikrinti visų sąlygų, numatytų paskolos sutartyse ir atitinkamai Apraše, tęstinumą, nepažeisdamas Pareiškėjo interesų (nepriklausomai nuo to, kad pasikeitė kreditorius ir nėra pasirašytos sutartys su FM ir Fondu)“;

9.2.6. „Komisija buvo informuota, jog, vadovaujantis Aprašo 50 punktu, paskolos gavėjas ir kredito įstaiga gali susitarti dėl valstybės remiamos paskolos grąžinimo atidėjimo. Banko 2017-09-21 rašte Nr. 710-6/3092 išreikšta pozicija patvirtino, kad Bankas sutinka Pareiškėjui atidėti kreditų grąžinimą 1 metams, palūkanas mokant nustatyta tvarka. Pareiškėjas pats nesutiko su Banko pasiūlymu ir atsisakė sumokėti Banko prašomą mokesį už paskolų grąžinimo termino atidėjimą, nors su privalomais mokėti Banko operacijų ir paslaugų įkainiais buvo supažindintas prieš pasirašant paskolų sutartis. Pareiškėjo su bankais pasirašytų valstybės remiamų paskolų studentams sutartyse yra numatyta, kad „Kredito gavėjas įsipareigoja mokėti Bankui už Kredito gavėjui suteiktas paslaugas pagal Banko nustatytus įkainius, taip pat padengti visas Banko išlaidas, susijusias su Sutarties vykdymu ir / ar skolos pagal Sutartį išieškojimu“; „Bendrosios sąlygos ir įkainiai yra neatsiejama Sutarties dalis. Kredito gavėjas, pasirašydamas Sutartį, patvirtina, kad su bendrosiomis sąlygomis ir įkainiais susipažino ir jam yra žinoma, kad ateityje su bendrosiomis sąlygomis, įkainiais bei kita su Sutarties vykdymu susijusia informacija jis gali susipažinti Banko klientų aptarnavimo padalinyje arba apsilankęs Banko tinklalapyje internete.“ „Informacija apie kasmet valstybės remiamas paskolas teikiančių kredito įstaigų sąlygas buvo skelbiama ir Fondo tinklalapyje“;

9.2.7. „Paaikškiname, kad Vedėja nėra priešiška nusiteikusi, kaip teigia Pareiškėjas, jo atžvilgiu. Norime informuoti, kad Pareiškėjas ne kartą žodžiu kreipėsi įvairiais klausimais į Vedėją (paskutinis pokalbis telefonu įvyko 2018-02-05). Žodinis tarpusavio bendravimas tarp Vedėjos ir

Pareiškėjo visada buvo mandagus ir nešališkas. Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad Pareiškėjas nepateikė Fondui argumentuoto ir objektyviais duomenimis pagrįsto prašymo ar skundo dėl Vedėjos veiksmų ar neveikimo asmeniui teikiant žodines konsultacijas telefonu. Atkreipiame dėmesį į tai, kad Fonde visi prašymai, susiję su paskolų gražinimo atidėjimu bei palūkanų apmokėjimu, yra nagrinėjami teisės aktų nustatyta tvarka ir tik gavus pareiškėjo rašytinį prašymą. Sprendimai dėl prašymų priimami kolegialiai Komisijos ir apie tai raštu (rašta pasirašo Fondo vadovas) yra informuojamas pareiškėjas, todėl jokie vienasmeniškai Vedėjos veiksmai ar žodinės konsultacijos negali įtakoti paskolų Komisijos ar Fondo vadovo sprendimų dėl Pareiškėjų prašymų.

Primename Jums, kad Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriaus 2018-02-02 rašte Nr. 4D-2018/1-121/3D-315 [...] pateiktas išaiškinimas, kad „dėl Fondo darbuotojo galimo priešiško, kaip rašoma skunde, Pareiškėjui paaiškiname, kad tai yra susiję su darbo teisiniais santykiais, kurių Seimo kontrolierius netiria [...]“. Todėl paaiškiname, kad, tik Pareiškėjui Fondui raštu pateikus argumentuotą ir pagrįstą objektyviais duomenimis skundą dėl galimo Vedėjos priešiško Pareiškėjo atžvilgiu, skundas bus išnagrinėtas ir priimtas atitinkamas sprendimas“;

9.2.8. „Pakartotinai informuojame Jus, kad Fondas nepersuntė Pareiškėjo raštų nagrinėti FM, kadangi pats Pareiškėjas tiesiogiai kreipėsi į FM, prašydamas įvertinti susidariusią situaciją. [...]. Be to, Vedėja telefonu žodžiu buvo pati pasiūliusi Pareiškėjui kreiptis į FM. Atkreipiame Jūsų dėmesį, kad Skundas buvo nukreiptas ne tik tiesiogiai Jūsų įstaigai, bet ir FM, LB, Fondui, ŠMM bei C. Taigi iš minėto Skundo tiek Fondui, tiek Jūsų įstaigai jau buvo žinoma, kad Skundas buvo adresuotas tiesiogiai FM, todėl pakartotinis Skundo persiuntimas FM buvo netikslingas ir perteklinis Fondo veiksmas. Taigi manytume, kad nebuvo tikslinga FM pakartotinai persiųsti Pareiškėjo raštus (skundus), kai jis pats savo raštus (skundus) adresuodavo tiesiogiai kompetentingoms institucijoms“;

9.2.9. „Pareiškėjo [...] paminėti teiginiai [Apraše ir Fondo parengtose pavyzdinėse tipinėse sutartyse, kurios sudaromos tarp banko ir studento, „nepagrįstai nėra numatyta situacija bankrutavimo atveju“] nepagrįsti. Aprašo 32(1) punkte numatyta, kad „Tais atvejais, kai Aprašo 18 punkte nustatyta tvarka atrinkta kredito įstaiga, su kuria sudaryta šio aprašo 15 punkte nurodyta sutartis dėl valstybės remiamų paskolų teikimo sąlygų ir valstybės garantijos, kredito įstaigų veiklos priežiūrą atliekančios institucijos sprendimu nebegali sudaryti valstybės remiamos paskolos sutarties su studentu, kuris kreipėsi į kredito įstaigą Aprašo 32 punkte nustatyta tvarka, ir / arba nebegali vykdyti savo įsipareigojimų išmokėti paskolą ar jos dalį pagal sudarytą paskolos sutartį, Fondo direktorius patvirtina sąrašą studentų, kurie turi teisę kreiptis į kitas einamaisiais kalendoriniais metais atrinktas kredito įstaigas dėl paskolos sutarties sudarymo ir neišmokėtos paskolos sumos išmokėjimo. Patvirtinus šis sąrašas ir kreipimosi į kredito įstaigas dėl paskolos sutarčių sudarymo terminai iš karto skelbiami Fondo interneto tinklalapyje. Šiame punkte nurodytame sąrašė patvirtinti studentai turi kreiptis į kredito įstaigas dėl paskolos sutarties pasirašymo per 7 dienas nuo šio sąrašo paskelbimo Fondo interneto tinklalapyje ir pateikti Aprašo 33 punkte nurodytus dokumentus“;

9.2.10. Fondas 2017-11-15 raštu Nr. R2-317 pateikė siūlymus ŠMM dėl Aprašo pakeitimo, pvz.: „Praktikoje pasitaikė atvejis, kai paskolos gavėjas kreipėsi į kredito įstaigą dėl valstybės remiamos paskolos gražinimo atidėjimo bei palūkanų apmokėjimo iš valstybės lėšų. Kredito įstaiga sutiko paskolos gavėjui atidėti valstybės remiamos paskolos gražinimą, tačiau pats asmuo nesutiko kredito įstaigai mokėti palūkanų valstybės remiamos paskolos gražinimo atidėjimo laikotarpiu. Atkreiptinas dėmesys, kad tokių atvejų praktikoje gali pasitaikyti ir daugiau. Todėl siekiant nuostatų aiškumo bei apsaugoti tokių paskolos gavėjų teisėtus interesus (teisę kreiptis į Fondą dėl valstybės remiamos paskolos palūkanų apmokėjimo iš valstybės lėšų) siūlytume papildyti Aprašo 50 punkto nuostatas“; „Paskolos gavėjai, sudarydami valstybės remiamos paskolos sutartį su kredito įstaiga, yra informuojami, kad, jei jie kreipsis į kredito įstaigą dėl valstybės remiamos paskolos gražinimo atidėjimo, jie turės sumokėti įsiskolinimą (jei toks bus), susidariusį iki jų kreipimosi į kredito įstaigą dienos, bei ir / arba sutarties keitimo mokestį, ir / arba palūkanas valstybės remiamos paskolos gražinimo atidėjimo laikotarpiu, ir / arba kitus kredito

įstaigos mokesčius, nustatytus paskolos sutartyje. Tačiau dažnai šių savo įsipareigojimų kredito įstaigai paskolos gavėjai nevykdo ir piktnaudžiaudami savo teisėmis kreipiasi į Fondą dėl valstybės remiamos paskolos grąžinimo atidėjimo. Todėl Fondas, siekdamas užkirsti kelią tokiam piktnaudžiavimui, siūlo Aprašo 51 p. nurodyti išimtis, kurioms esant paskolos gavėjai negalėtų kreiptis į Fondą dėl valstybės remiamos paskolos grąžinimo atidėjimo. Taip pat siūlome sukonkretinti, kokius dokumentus turi pateikti paskolos gavėjai, kurie kreipiasi į Fondą dėl paskolos grąžinimo atidėjimo, nes tai padėtų efektyvinti Fondo veiklą, mažintų biurokratizmą bei užkirstų kelią galimam asmenų piktnaudžiavimui savo teisėmis: pavyzdžiui, asmuo turi pajamas, kurios nėra apskaitomos ar deklaruojamos ir kurių Fondas neturi galimybės patikrinti, jei pats asmuo nesuteikia informacijos apie jas. [...]“ (dėl Aprašo 51 punkto pakeitimo);

9.2.11. Fondas Seimo kontrolieriui šio tyrimo metu nepateikė Atsakymo-4 kopijos.

10. Seimo kontrolierius 2018-02-02 rašte Nr. 4D-2018/1-121/3D-315 dėl kito Pareiškėjo skundo:

10.1. „Dėl Vedėjos galimo priešiško, kaip rašoma skunde“ paaiškino, „kad tai susiję su darbo teisiniais santykiais, kurių Seimo kontrolierius netiria [...]. Įvertinti Vedėjos elgesį bendraujant su interesantais, be kita ko, vykdomų funkcijų kokybę, turi teisę ir įgaliojimus šio darbuotojo tiesioginis vadovas, priimančias ir atleidžiantis iš pareigų darbuotojus, todėl Vedėjos veiksmų (neveikimo) klausimas pirmiausia nagrinėtinas Fonde. Atsižvelgus į tai, kad skundą tikslinga nagrinėti kitoje institucijoje, skundas Seimo kontrolieriaus nenagrinėtinas“;

10.2. rekomendavo Fondui pateikti Pareiškėjui motyvuotą atsakymą į jo 2018-01-29 skundą, „detaliai paaiškinant palūkanų apmokėjimo tvarką; paaiškinti, dėl kokių priežasčių Fondo lėšomis nėra apmokamos palūkanos pagal Pareiškėjo paskolos sutartį; imtis realių priemonių, kad Fondo sprendimai būtų vykdomi; imtis priemonių gerinti pareiškėjų aptarnavimo ir bendravimo su interesantais tvarką (atsakymo kopiją prašytume pateikti Seimo kontrolieriui ne vėliau kaip per 30 dienų nuo šio rašto gavimo dienos)“ (rekomendacijos įvykdytos, Pareiškėjas Seimo kontrolierių 2018-02-02 informavo, jog Fondas 2018-01-30 raštu Nr. R2-32 atsakė, kad „palūkanas pagal mano 2018-01-21 skunde nurodytas paskolas Fondas apmokėjo. Manau, kad ši Fondo informacija gali būti teisinga, kadangi patvirtinta raštu, o banko darbuotoja galimai suklydo man išaiškindama, kad palūkanų Fondas neapmokėjo“).

11. Iš FM Seimo kontrolieriui pateiktos informacijos, paaiškinimų nustatyta:

11.1. „[...] 2017-07-21 B kreipėsi į FM ir Fondą dėl naudos gavėjo pagal suteiktą valstybės garantiją už B suteiktas valstybės remiamas paskolas pakeitimo. FM patvirtino, kad B ir FM yra sudariusios sutartis dėl valstybės remiamų paskolų teikimo sąlygų ir valstybės garantijos: (i) 2009-08-17 sutartis dėl valstybės remiamų paskolų teikimo sąlygų ir valstybės garantijos Nr. 2-2009-1281/09-1547; (ii) 2010-03-20 sutartis dėl valstybės remiamų paskolų teikimo sąlygų ir valstybės garantijos Nr. 2-2010-1285/10-0266; (iii) 2011-03-28 sutartis dėl valstybės remiamų paskolų teikimo sąlygų ir valstybės garantijos Nr. 2-201 1-1292/1 1-0455 (toliau kartu – Garantijų sutartys), kuriomis remiantis valstybė garantavo B suteiktų valstybės remiamų paskolų grąžinimą“;

11.2. „FM, atsižvelgdama į tai, kad B ir C pasiekė susitarimą, kuriuo C perima reikalavimo teises į B klientų – paskolos gavėjų, kuriems pagal Garantijų sutartis yra suteiktos valstybės remiamos paskolos, paskolų sutartis, ir į tai, kad po numatomo reikalavimo teisių pagal suteiktas valstybės remiamas paskolas perleidimo valstybės įsipareigojimų apimtis pagal Garantijų sutartis nepasikeis, 2017-08-02 raštu Nr. ((13.22-0301)-5K-1714654)-6K-1704935 „Dėl valstybės remiamų paskolų ir valstybės garantijos“ patvirtino, kad C iš B perimtoms valstybės remiamoms paskoloms yra ir bus taikoma valstybės garantija, kaip tai numatyta Garantijų sutartyse, ir naudos gavėju pagal Garantijų sutartis bus laikomas C“;

11.3. „Vadovaujantis Aprašo 15 punktu, valstybės remiamas paskolas teikia FM nustatyta tvarka atrinktos kredito įstaigos, su kuriomis FM pasirašo sutartis dėl valstybės remiamų paskolų teikimo sąlygų ir valstybės garantijos. Atsižvelgiant į tai, kad C iš B perimtoms valstybės remiamoms paskoloms yra taikomos tos pačios sutarčių sąlygos, kurios kredito įstaigų atrankos

metu buvo nustatytos B, ir į tai, kad šiuo metu minimos paskolos yra tik administruojamos, t. y., naujų paskolų C negali suteikti, manome, kad reikalavimo teisių pagal suteiktas valstybės remiamas paskolas perleidimas nepažeidžia Aprašo ir Garantijų sutarčių nuostatų. Reikalavimo teisių perleidimą reglamentuoja Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas [toliau citatose ir tekste vadinama – CK] 6.101–6.110 straipsnių nuostatos, kuriomis vadovaujantis Garantijų sutartyse kreditorius – B pakeičiamas naujuoju kreditoriumi C. Taip pat atkreipiame dėmesį į tai, kad Garantijų sutartyse kredito įstaiga nėra įpareigota su Fondu pasirašyti bendradarbiavimo sutarties, tačiau tai yra sąlyga, kad kredito įstaigos išduodamoms paskoloms būtų taikoma valstybės garantija. Priešingu atveju kredito įstaiga prisiima visas Garantijų sutartyse nustatytas pareigas ir su paskolų negražinimu susijusią riziką, išlaidas ir kaštus. Atsižvelgiant į tai, kad Garantijų sutartyse numatyta, kad valstybės garantija nustoja galioti, jeigu kredito įstaiga su Fondu nepasirašo bendradarbiavimo sutarties, informuojame, kad šiuo metu, kol nepasirašyta bendradarbiavimo sutartis tarp C ir Fondo, valstybės garantija nėra taikoma C iš B perimtomis valstybės remiamoms paskoloms [...]“.

12. Iš LB Seimo kontrolieriui pateiktos informacijos, paaiškinimų nustatyta:

12.1. „[...] Pareiškėjo Skundas buvo adresuotas ir Lietuvos bankui, todėl Lietuvos bankas yra susipažinęs su pareiškimo turiniu ir Lietuvos bankui skirta prašymo dalimi“, „[...] LB pateikė atsakymą Pareiškėjui 2017-11-23 raštu Nr. S 20177(21. 12-21021)-12-5489“;

12.2. LB, atsakydamas į Seimo kontrolieriaus klausimą, *kokiu teisiniu pagrindu C perėmė Paskolas-I, jeigu su juo nebuvo sudaryta atitinkama Finansų ministerijos sutartis*, paaiškino: „2017-06-23 C pasirašė Reikalavimo teisių į skolinius įsipareigojimus perleidimo sutartį, o 2017-09-15 Reikalavimo teisių priėmimo–perdavimo aktą, kuriuo perėmė reikalavimo teises į kredito gavėjų skolinius įsipareigojimus, prisiimtus pagal kredito gavėjų ir B sudarytas sutartis. Tarp jų buvo ir su Pareiškėju sudarytos valstybės remiamų paskolų sutartys [...] (Jūsų rašte įvardytos kaip Paskolos-I). Kaip Lietuvos bankui paaiškino B administratorius, reikalavimo teisės į kredito gavėjų skolinius įsipareigojimus, prisiimtus pagal kredito gavėjų ir BAB banko B sudarytas sutartis, buvo perleistos vadovaujantis Lietuvos Respublikos įmonių bankroto įstatymo [toliau citatose ir tekste vadinama – Bankroto įstatymas] nuostatomis. Šiuo metu Vilniaus apygardos teisme yra nagrinėjama B bankroto byla. 2012-08-22 Vilniaus apygardos teismas bankroto byloje priėmė nutartį, kuria B pripažino bankrutavusiu ir nutarė jį likviduoti. Ši Vilniaus apygardos teismo nutartis įsiteisėjo 2012-08-30. 2016-08-12 nutartimi bankroto bylą nagrinėjantis teismas pratęsė B likvidavimo procedūrą terminą iki 2017-12-31. Vadovaujantis Bankroto įstatymo 31 straipsnio 1–9 punktais, bankrutuojančios bendrovės likvidavimo etapo pagrindinis tikslas – bankrutavusios bendrovės turto realizavimas ir jo pagrindu gautų lėšų paskirstymas kreditoriams. B turimą turtą sudaro, *inter alia*, ir banko turimos teisės banko skolininkų atžvilgiu, įskaitant Paskolas-I, kurios, vykdant įmonių bankroto įstatymo reikalavimus, turi būti realizuotos [...]“;

12.3. „Reikalavimo teisių į kredito gavėjų skolinius įsipareigojimus, prisiimtus pagal kredito gavėjų ir B sudarytas sutartis, perėmimo įtaką C veiklos rizikai LB pagal kompetenciją vertins atlikdamas C priežiūrą. Be to, Aprašo, kuris reglamentuoja valstybės paskolų ir valstybės remiamų paskolų suteikimą, administravimą ir gražinimą, nuostatų kontrolė nėra priskirta LB kompetencijai, LB taip pat neprižiūri B administratoriaus veiklos, todėl LB neįgaliotas vertinti, kodėl Paskolos-I nebuvo perduotos kredito įstaigai, turinčiai sutartį su FM“;

12.4. „C pateikė LB įrodymus, kad apie reikalavimo teisių perėmimą pagal Paskolas-I sutartis Pareiškėjas buvo informuotas 2017-09-19 laiškais pagal kiekvieną konkrečią su B sudarytą kredito sutartį. Šiuose raštuose nebuvo paminėti galimi sutarčių sąlygų pasikeitimai, tačiau, be kita ko, pateikti kontaktai, kuriais galima kreiptis bet kokiais klausimais. Atsižvelgiant į turimą informaciją, nėra pagrindo manyti, kad Pareiškėjas nebuvo tinkamai informuotas apie Paskolų-I perėmimą. C Pareiškėjui siųsti informaciniai laišakai pridedami“.

13. Iš ŠMM 2017-12-18 raštu Nr. SR-5574 Seimo kontrolieriui pateiktos informacijos, paaiškinimų nustatyta:

13.1. „Ministerijos nuomone, Fondo direktorius (kitas darbuotojas) nėra įgaliotas priimti sprendimų Komisijos kompetencijos klausimais, tik Komisija sprendžia, ar yra pagrindas atidėti valstybės remiamos paskolos grąžinimą, apmokėti palūkanas, Pareiškėjui atitinkant Aprašo 51 ir 59 punktuose aprašomas sąlygas. Pareiškėjas Skunde mini, kad nėra susitarimo Banku dėl valstybės remiamos paskolos grąžinimo atidėjimo (susitarti turėtų abi paskolos sutarčių šalys), todėl, atsižvelgus į tai, **jo prašymas turėjo būti perduotas Komisijai**“;

13.2. „Asmens teisės į valstybės remiamų paskolų grąžinimo atidėjimą bei į palūkanų mokėjimą iš valstybės lėšų numatytos Aprašo 51 ir 59 punktuose. ŠMM nuomone, Fondas, vadovaujantis Fondo nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1993-07-21 nutarimu Nr. 540 „Dėl Valstybinio studijų fondo nuostatų patvirtinimo“ [toliau citatose ir tekste vadinama – Fondo nuostatai], 7.1 papunkčiu, administruodamas valstybės paskolas ir valstybės remiamas paskolas, turi būti atsakingas už tinkamą paskolų administravimą“;

13.3. ŠMM taip pat pažymi, kad, reikalui esant, „svarstys galimybę tobulinti Aprašo nuostatas“;

13.4. ŠMM 2017-12-11 raštu Nr. SR-5308 pateikė atsakymą į Skundą: „ŠMM [...] informuoja, kad, vadovaujantis Fondo nuostatų 7 punktu, valstybės paskolas ir valstybės remiamas paskolas administruoja Fondas. Šiais Fondo nuostatais vadovaujantis, Fondas Atsakymu-3 Jums pateikė išsamų paaiškinimą dėl valstybės remiamų paskolų atidėjimo ir palūkanų mokėjimo. Į Jūsų keliamą klausimą dėl C Jums buvo atsakyta Atsakymu-3. [...]“

Tyrimui reikšmingos Lietuvos Respublikos teisės aktų nuostatos

14. Įstatymai

14.1. *Mokslo ir studijų įstatyme* nustatyta:

14.1.1. *19 straipsnis* – „1. Valstybinis studijų fondas yra biudžetinė įstaiga. Šį fondą steigia ir jo nuostatus tvirtina Vyriausybė. 2. Valstybinis studijų fondas Vyriausybės nustatyta tvarka administruoja valstybės paskolas ir valstybės remiamas paskolas studentams, taip pat kitą finansinę paramą studentams, atlieka kitas funkcijas, numatytas Lietuvos Respublikos profesinio mokymo įstatyme.“

14.1.2. *81 straipsnis* – „2. [...] Valstybės paskolų arba valstybės remiamų paskolų studentams suteikimo, administravimo ir grąžinimo tvarką nustato Vyriausybė. [...]“

14.2. *Įmonių bankroto įstatymo 31 straipsnyje* (Bankroto įstatymas) nustatyta: „Likviduojant bankrutavusią įmonę, administratorius: 1) disponuoja įmonės turtu bei lėšomis ir užtikrina jų apsaugą; 2) šio įstatymo nustatyta tvarka organizuoja turto pardavimą ir jį parduoda ar perduoda kreditoriams; 3) tenkina šio įstatymo nustatyta tvarka patvirtintus kreditorių reikalavimus; [...]“

14.3. *Civiliniame kodekse* (CK) nustatyta:

14.3.1. *6.101 straipsnis* – „1. Kreditorius turi teisę be skolininko sutikimo perleisti visą reikalavimą ar jo dalį kitam asmeniui, jeigu tai neprieštaruja įstatymams ar sutarčiai arba jeigu reikalavimas nesusijęs su kreditoriaus asmeniu. Reikalavimo teisės perleidimas neturi pažeisti skolininko teisių ir labiau suvaržyti jo prievolės. [...] 5. Be skolininko sutikimo kreditoriui draudžiama perleisti reikalavimą, jeigu kreditoriaus asmuo skolininkui turi esminės reikšmės.“

14.3.2. *6.102 straipsnis* – „3. Draudžiama perleisti reikalavimą, kuris neatsiejamai susijęs su kreditoriaus asmeniu (reikalavimą išlaikyti, reikalavimą atlyginti žalą, padarytą dėl sveikatos sužalojimo ar gyvybės atėmimo ir t. t.).“

14.3.3. *6.109 straipsnis* – „4. Jeigu kreditorius pranešė skolininkui apie reikalavimo perleidimą, jis nebeturi teisės skolininkui ginčyti perleidimo, nors reikalavimas iš tikrųjų nebūtų perleistas ar perleidimas būtų pripažintas negaliojančiu. 5. Pranešimu apie reikalavimo perleidimą laikomas sutarties dėl reikalavimo perleidimo perdavimas naujajam kreditoriui ir šios sutarties pateikimas skolininkui. [...] 7. Skolininkas privalo įvykdyti prievolę naujajam kreditoriui tik tuo atveju, kai šis reikalavimas pateikia ir reikalavimo perleidimo sutartį. [...]“

14.4. *Viešojo administravimo įstatyme* (toliau vadinama – VAI) nustatyta:

14.4.1. *3 straipsnis* – „Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais: 1) įstatymo viršenybės. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektų [...] veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus. Administraciniai aktai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais; 2) objektyvumo. [...]; 4) nepiktnaudžiavimo valdžia. [...] 9) lygiateisiškumo. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas, priimdamas administracinius sprendimus, turi atsižvelgti į tai, kad įstatymui visi asmenys lygūs, ir negali varžyti jų teisių ar teikti jiems privilegijų dėl jų lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės ir turtinės padėties, išsilavinimo, religinių ar politinių pažiūrų, veiklos rūšies ir pobūdžio, gyvenamosios vietos ir kitų aplinkybių; [...] 13) išsamumo. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį.“

14.4.2. *8 straipsnis* – „1. Individualus administracinis aktas turi būti pagrįstas objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis, o taikomos poveikio priemonės (licencijos ar leidimo galiojimo panaikinimas, laikinas uždraudimas verstis tam tikra veikla ar teikti paslaugas, bauda ir kt.) turi būti motyvuotos. 2. Individualiame administraciniame akte turi būti aiškiai suformuluotos nustatytos arba suteikiamos teisės ir pareigos ir nurodyta akto apskundimo tvarka. 3. Individualus administracinis aktas turi būti pasirašytas jį priėmusio pareigūno ar valstybės tarnautojo arba viešojo administravimo subjekto vadovo, jo pavaduotojo ar įgalioto asmens ir patvirtintas antspaudu. [...]. 4. Kiekvienam asmeniui, kuriam individualus administracinis aktas yra skirtas arba kurio teisėms ir pareigoms šis individualus administracinis aktas turi tiesioginį poveikį, ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo šio akto priėmimo raštu pranešama apie individualaus administracinio akto priėmimą, kartu pridodant individualaus administracinio akto teisės aktų nustatyta tvarka patvirtintą kopiją, jeigu kiti įstatymai nenustato kitaip. [...].“

14.4.3. *14 straipsnis* – „1. Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklės tvirtina Vyriausybė. [...].“

15. Kiti teisės aktai

15.1. *Valstybės paskolų ir valstybės remiamų paskolų studentams suteikimo, administravimo ir grąžinimo tvarkos apraše, patvirtintame 2009-05-27 Vyriausybės nutarimu Nr. 480 (Aprašas), nustatyta:*

15.1.1. „15. Valstybės remiamas paskolas teikia Finansų ministerijos nustatyta tvarka atrinktos kredito įstaigos, su kuriomis šio aprašo 18 punkte nustatyta tvarka pasirašytos sutartys dėl valstybės remiamų paskolų teikimo sąlygų ir valstybės garantijos.“

15.1.2. „43. Už naudojimąsi valstybės remiama paskola paskolos gavėjui skaičiuojamos palūkanos. Palūkanos pradedamos skaičiuoti nuo valstybės remiamos paskolos išmokėjimo ir skaičiuojamos nuo išmokėtos ir negrąžintos valstybės remiamos paskolos dalies.“

15.1.3. „45. Paskolos gavėjas valstybės remiamą paskolą grąžina ne vėliau kaip per 15 metų nuo paskolos grąžinimo pradžios. [...] Atidėjus paskolos grąžinimą šio aprašo 50 ir 51 punktuose nustatytais atvejais, šis terminas gali būti pratęstas, bet ne ilgiau nei paskolos grąžinimo atidėjimo laikotarpiui.“

15.1.4. „50. Paskolos gavėjas ir kredito įstaiga gali susitarti dėl valstybės remiamos paskolos grąžinimo atidėjimo. Kredito įstaiga, priėmusi sprendimą atidėti paskolos gavėjui valstybės remiamos paskolos grąžinimą, per 5 darbo dienas privalo apie tai informuoti Fondą. [...].“

15.1.5. „51. Paskolos gavėjui, kurio šeimos pajamos per mėnesį vienam šeimos nariui pastaruosius 6 mėnesius buvo ne daugiau kaip 50 procentų didesnės už valstybės remiamų pajamų dydį, nepavykus su kredito įstaiga susitarti dėl valstybės remiamos paskolos grąžinimo atidėjimo šio aprašo 50 punkte nustatyta tvarka, **valstybės remiamos paskolos grąžinimas gali būti atidėtas Fondo direktoriaus sudarytos komisijos sprendimu**. Šiuo atveju paskolos gavėjas turi **pateikti Fondui prašymą atidėti paskolos grąžinimą** ir šiame punkte išdėstytas aplinkybes patvirtinančius dokumentus. [...]. **Valstybės remiamos paskolos grąžinimas atidedamas metams ir gali būti**

pratęstas. [...]. Valstybės remiamos paskolos gražinimo atidėjimo laikotarpiu paskolos gavėjas kredito įstaigai *moka palūkanas, išskyrus šio aprašo 59 punkte nurodytus atvejus*.“

15.1.6. „59. Paskolos gavėjams, kuriems šio aprašo 51 punkte nustatyta tvarka buvo atidėtas valstybės remiamos paskolos gražinimas ir *kurie yra bedarbiai* ar nedirbantys asmenys, auginantys vaiką iki jam sueis 3 metai, *valstybės remiamos paskolos gražinimo atidėjimo metu skaičiuojamos palūkanos apmokamos iš valstybės lėšų, kuriomis disponuoja Fondas*.“

15.1.7. „88. Nuo valstybės paskolos ar jos dalies gražinimo Fondo direktoriaus sudarytos komisijos sprendimu gali būti atleidžiami paskolos gavėjai, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka nustatytas 45 procentų ar mažesnis darbingumo lygis. [...].“

15.1.8. „89. Paskolos gavėjams, pateikusiems pateisinančius dokumentus, kurie saugomi Fonde, *Fondo direktoriaus sudarytos komisijos sprendimu* valstybės paskolos gražinimo terminas gali būti pratęstas, atidedant valstybės paskolos mokėjimą šiais atvejais: [...] 89.5. bedarbiams – įsiregistravimo darbo biržoje laikotarpiui; 89.6. paskolų gavėjams, kurių šeimos pajamos per mėnesį vienam šeimos nariui pastaruosius 6 mėnesius buvo ne daugiau kaip 50 procentų didesnės už valstybės remiamų pajamų dydį, – ne ilgiau kaip metų laikotarpiui; 89.7 kitais atvejais, dėl kurių Fondo direktoriaus sudaryta komisija priima sprendimą, esant rašytiniams įrodymams.“

15.2. *Valstybinio studijų fondo nuostatuose, patvirtintuose Vyriausybės 1993-07-21 nutarimu Nr. 540* (Fondo nuostatai), reglamentuota:

15.2.1. „2. Fondo savininkė yra valstybė. Fondo steigėjas – Lietuvos Respublikos Vyriausybė. Fondas yra įstaiga prie Švietimo ir mokslo ministerijos. Fondo savininko teises ir pareigas (išskyrus sprendimų dėl reorganizavimo ir likvidavimo priėmimą ir Fondo nuostatų tvirtinimą) įgyvendina Švietimo ir mokslo ministerija. [...].“

15.2.2. „7. Fondas, vykdydamas jam pavestus uždavinius, atlieka šias funkcijas: 7.1. administruoja valstybės paskolas ir valstybės remiamas paskolas studentams; [...] 7.9. švietimo ir mokslo ministro pavedimu įgyvendina kitas aukštojo mokslo kokybei ir prieinamumui užtikrinti skirtas priemones.“

15.2.3. „9. Fondas, vykdydamas jam pavestus uždavinius, pagal kompetenciją turi teisę: [...] 9.4. nustatytą tvarka teikti Švietimo ir mokslo ministerijai pasiūlymus dėl finansinės paramos studentams administravimo; [...].“

15.3. *Vyriausybės 2015-08-26 nutarimu Nr. 93 patvirtintose Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklėse* (toliau vadinama – Prašymų nagrinėjimo taisyklės) nustatyta:

15.3.1. redakcijoje, galiojusioje iki 2017-11-23:

„8. Asmenų prašymai nagrinėjami pagal institucijos kompetenciją. Jeigu institucija, kuriai pateiktas prašymas, neįgaliota spręsti jame išdėstytų klausimų, ji ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo prašymo užregistravimo institucijoje išsiunčia prašymą Lietuvos Respublikos kompetentingai institucijai, kartu praneša apie tai asmeniui, paaiškina jo prašymo persiuntimo priežastis“;

„44. Asmuo, nesutinkantis su institucijos atsakymu į jo prašymą, arba tuo atveju, jeigu per nustatytą prašymo nagrinėjimo terminą atsakymas asmeniui neišsiųstas, turi teisę paduoti skundą Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo trečiojo skirsnio „Administracinė procedūra“ nustatyta tvarka, Lietuvos Respublikos administracinių ginčų komisijų įstatymo [...] nustatyta tvarka Administracinių ginčų komisijai, Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo [...] nustatyta tvarka Administraciniam teismui. Dėl valstybės tarnautojų piktnaudžiavimo, biurokratizmo ar kitaip pažeidžiamų žmogaus teisių ir laisvių viešojo administravimo srityje asmuo turi teisę pateikti skundą Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriui Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo [...] nustatyta tvarka“.

„47. Atsakymai parengiami atsižvelgiant į prašymo turinį: 47.1. į prašymą suteikti administracinę paslaugą – išduoti leidimą (licenciją), dokumentą, jo kopiją, nuorašą ar išrašą, patvirtinantį tam tikrą juridinį faktą, – atsakoma suteikiant prašomą administracinę paslaugą arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys; [...].“

15.3.2. redakcijoje, galiojančioje nuo 2017-11-23:

„35. Atsakymai į prašymus parengiami atsižvelgiant į jo turinį: [...] 35.3. į prašymą priimti administracinį sprendimą – atsakoma pateikiant atitinkamo priimto dokumento kopiją, išrašą ar nuorašą arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys; 35.4. į kitus prašymus – atsakoma laisva forma arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys“;

„38. Atsakyme, kuriame nurodomos atsisakymo suteikti prašomą administracinę paslaugą, informaciją, priimti administracinį sprendimą priežastys, arba institucijos siunčiamame pranešime apie asmens prašymo ar skundo nenagrinėjimo priežastis asmuo ar jo atstovas turi būti informuojamas apie tokio atsakymo apskundimo tvarką, nurodant institucijos (-ų), kuriai (-ioms) gali būti paduotas skundas, pavadinimą (-aus) ir adresą (-us), taip pat terminą (-us), per kurį (-uos) gali būti pateiktas skundas. [...]“;

„43. Vieno langelio asmenų aptarnavimo padalinys atlieka šias funkcijas: [...] 43.1. priima prašymus ir skundus, nustato, kokia jų esmė, kokios informacijos reikia sprendimams priimti, [...] 43.3. perduoda juos nagrinėti paskirtiems valstybės tarnautojams; [...] jeigu prašymo ar skundo nagrinėjimas nepriskirtinas institucijos kompetencijai, persiunčia jį kitai institucijai ir pasilieka prašymo ar skundo kopiją [...]“.

Tyrimui reikšminga Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo ir kitų teismų praktika

16. Konstitucinio Teismo praktika:

16.1. 2010-04-20 *sprendimas* – „Konstitucinis teisinės valstybės principas – itin talpus konstitucinis principas, apimantis daug įvairių tarpusavyje susijusių imperatyvų. Konstituciniu teisinės valstybės principu turi būti vadovaujama ir kuriant teisę, ir ją įgyvendinant (Konstitucinio Teismo 2000-12-06, 2004-12-13, 2006-01-16, 2007-08-13 nutarimai). [...]. Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad ***neatsiejami teisinės valstybės principo elementai yra teisėtų lūkesčių apsauga, teisinis tikrumas ir teisinis saugumas. Konstituciniai teisėtų lūkesčių apsaugos, teisinio tikrumo ir teisinio saugumo principai suponuoja valstybės pareigą užtikrinti teisinio reguliavimo tikrumą ir stabilumą, apsaugoti asmenų teises, gerbti teisėtus interesus ir teisėtus lūkesčius***. Šie principai *inter alia* suponuoja tai, kad valstybė privalo vykdyti priisimtus įsipareigojimus asmeniui. Neužtikrinus asmens teisėtų lūkesčių apsaugos, teisinio tikrumo ir teisinio saugumo, nebūtų užtikrintas asmens pasitikėjimas valstybe ir teise. [...]. ***Vienas esminių Konstitucijoje įtvirtinto teisinės valstybės principo elementų yra ir teisinis aiškumas, kuris suponuoja tam tikrus privalomus reikalavimus teisiniam reguliavimui: jis privalo būti aiškus ir darnus, teisės normos turi būti formuluojamos tiksliai, jose negali būti dviprasmybių***“ (Konstitucinio Teismo 2003-05-30, 2004-01-26, 2008-12-24, 2009-06-22 nutarimai);

16.2. 2011-07-07 *nutarimas* – „Konstitucinio Teismo 2009-03-02 nutarime konstatuota, kad vidinė teisės sistemos darna, kurią suponuoja konstitucinis teisinės valstybės principas, yra *inter alia* susijusi su teisės spragomis, t. y. teisinio reguliavimo trūkumu, *inter alia* legislatyvine omisija. Konstitucinis Teismas 2006-08-08 sprendime, 2010-11-29 nutarime yra konstatavęs, kad teisės spragų (neiškiriant nė legislatyvinės omisijos) pašalinimas yra atitinkamo (kompetentingo) teisėkūros subjekto kompetencijos dalykas. Be to, Konstitucinis Teismas 2006-08-08 sprendime, 2007-06-07, 2010-11-29 nutarimuose yra konstatavęs: ***galutinai pašalinti teisės spragas galima tik teise kuriančioms institucijoms išleidus atitinkamus teisės aktus***.“

17. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (arba toliau vadinama – LVAT) formuojama praktika:

17.1. 2012-03-01 *nutartis administracinėje byloje Nr. A⁵⁰²-1605/2012*) – „[...] Lietuvos Respublikos Konstitucija įtvirtina atsakingo valdymo (gero administravimo) principą (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 1999-05-11, 2004-12-13 nutarimai, 2004-11-05 išvada). ***Vienas iš gero administravimo principų yra konstitucinė nuostata, kad visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms*** (LVAT 2005-05-31 *nutartis administracinėje byloje Nr. A¹⁰-655/2005*). [...]. VAĮ 3 straipsnyje nurodyta, kad viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi įstatymo viršenybės, objektyvumo, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, efektyvumo, subsidiarumo ir

kitais šioje įstatymo normoje išvardytais principais. Tai reiškia, jog kiekviena viešojo administravimo institucija yra saistoma bendrųjų, be kita ko, konstitucinių teisės principų (teisinės valstybės, valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, teisės viršenybės, draudimo diskriminuoti, asmenų lygybės prieš įstatymą, proporcingumo ir kt.) bei gero administravimo, atsakingo valdymo principų (teisėtumo, objektyvumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, skaidrumo ir kt.)“;

17.2. 2008-11-19 nutartis administracinėje byloje Nr. A556-1898/2008 – „Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas savo praktikoje ne kartą yra išaiškinęs, kad VAI 8 straipsnio nuostatos reiškia, jog akte turi būti nurodomi pagrindiniai faktai, argumentai ir įrodymai, pateikiamas teisinis pagrindas, kuriuo viešojo administravimo subjektas rėmėsi priimdamas administracinį aktą; motyvų išdėstymas turi būti adekvatus, aiškus ir pakankamas. Ši teisės norma siejama su teisėtumo principu, pagal kurį reikalaujama, kad **viešojo administravimo subjektai savo veikla nepažeistų teisės aktų reikalavimų, kad jų sprendimai būtų pagrįsti, o sprendimų turinys atitiktų teisės normų reikalavimus** (LVAT 2008-06-12 nutartis administracinėje byloje Nr. A756-700/2008, 2009-04-02 nutartis administracinėje byloje Nr. A756-422/2009). Individualus administracinis aktas paprastai turi būti toks, kad iš jo būtų galima suprasti visuomeninių santykių esmę, subjektus, dalyvaujančius šiuose santykiuose, būtų aiškus tų visuomeninių santykių teisinis kvalifikavimas. Nesilaikant ar iš dalies laikantis šių nuostatų, **paprastai kyla pagrįsta abejonė dėl tokio administracinio akto teisėtumo ir pagrįstumo ir įgalinanti teismą tokį individualų administracinį aktą panaikinti**“;

17.3. 2004-05-07 nutartis administracinėje byloje Nr. A⁴-387-2004 – „[...] kai administracinis aktas, kuris privalo būti motyvuotas, yra be motyvų, motyvų nepagrįstumo klausimas apskritai neturi būti keliamas ir nagrinėjamas. [...] **įvairių teisės aktų išvardijimas ginčijamame sprendime, konkrečiai nenurodant, nei kokia būtent teisės norma ar normomis remiamasi, nei dėl kokių faktinių aplinkybių** detalusis planas negali būti patvirtintas, negali būti vertinamas kaip akto pagrindimas teisės aktų nuostatomis ir faktinėmis aplinkybėmis, t. y. šių **teisės aktų išvardijimo teisėjų kolegija nepripažįsta sprendimo motyvais**“;

17.4. 2009-12-23 nutartis administracinėje byloje Nr. A⁵⁰²-1505/2009 – „Viešojoje teisėje veikiantys įstatymo viršenybės ir teisinio apibrėžtumo principai lemia tai, kad visi viešojo administravimo subjektai turi tik tokius įgalinimus, kurie jiems yra suteikti konkrečiomis teisės aktų nuostatomis, plečiamas valdymo institucijų kompetencijos aiškinimas yra negalimas (LVAT 2007-11-19 nutartis administracinėje byloje Nr. A¹⁴-1052/2007)“;

17.5. 2009-04-09 sprendimas administracinėje byloje Nr. A⁵⁵⁶-476/2009 – „**Viešojo administravimo subjektų veiksmai turi būti aiškūs, nedviprasmiški.** [...]“

Tyrimo išvados

18. Pareiškėjas skundžiasi Seimo kontrolieriui tuo, kad „Apraše ir [...] pavyzdinėse tipinėse sutartyse, kurios sudaromos tarp banko ir studento“, nepagrįstai „nėra numatyta situacija banko bankrutavimo atveju“ (pažymos 7.4 punktą), taip pat ir dėl Fondo pareigūnų veiklos (neveikimo):

18.1. nagrinėjant jo Prašymą dėl valstybės remiamų Paskolų (Paskolų-I ir Paskolų-II) gražinimo termino atidėjimo ir palūkanų apmokėjimo iš valstybės lėšų:

18.1.1. jo netenkina Atsakymas-1 ir Atsakymas-2, kuriais Fondas informavo, kad neadministruoja UAB C suteiktų paskolų (šiuo atveju – Paskolos-I), nes „sutarčių sąlygos privalo išlikti galioti nepriklausomai, kad B bankrutavo ir nepriklausomai nuo to, kad 2017-09-15 įvyko reikalavimo teisių perleidimas, kuriuo B perleido C reikalavimo teises į Paskolas-I“ (pažymos 2.2 punktą), „Fondas ir C nėra pasirašęs bendradarbiavimo sutarties“, „kadangi dėl valstybės remiamų paskolų tarp fondo ir kredito įstaigos privalo būti pasirašyta bendradarbiavimo sutartis – tai numatyta Aprašo 19 punkte, vadovaujantis CK „Reikalavimo teisės perleidimas neturi pažeisti skolininko teisių ir labiau suvaržyti jo prievolės“ (pažymos 2.3 punktą), „Fondas raštuose neteisingai teigia, kad Bankas priėmė sprendimą atidėti paskolų mokėjimą, kada faktiškai iš Banko rašto matyti, jog man ir Bankui dėl paskolų ir palūkanų mokėjimo atidėjimo susitarti nepavyko [...]“ (pažymos 3 paragrafas);

18.1.2. Pareiškėjo nuomone, Vedėjos elgesys su juo neatitinka teisės aktų reikalavimų (pažymos 2.4 ir 7.3 punktai): „telefonu yra išsakiusi savo poziciją, kad mano atžvilgiu ji yra labai priešiška“; Vedėja „neteisėtai ir nepagrįstai neperdavė mano Prašymo [...] svarstyti Fondo direktoriaus sudarytai Komisijai“;

18.1.3. „Fondas nenurodo surašytų raštų apskundimo tvarkos“ (pažymos 2.6 punktas);

18.1.4. jo netenkina Atsakymas-4, kurį Fondas pateikė „nesilaikydamas teisės aktuose numatytų terminų atsakyti į Prašymą“, informuojant apie Komisijos sprendimą-1 (pažymos 6.1 punktas), „jis nėra pagrįstas jokiais motyvais, nepaaiškinta, kodėl nepritarta atidėti paskolų grąžinimą ir palūkanas apmokėti valstybės lėšomis“ (pažymos 7.2.1 papunktis), „neatsižvelgta, kad aš gyvenu skurde, esu bedarbis [...]“ (pažymos 7.2.2 papunktis), „Fondas nepasisakė, kodėl Paskolų komisija nesvarstė ir neatidėjo Paskolų-I grąžinimo bei palūkanų pagal šias paskolas apmokėjimo valstybės lėšomis“ (pažymos 7.2.3 papunktis), „Fondas neatsižvelgė, kad dėl Paskolų atidėjimo ne dėl mano kaltės nepavyko susitarti su A ir C bei kad abu bankai nesutiko atidėti palūkanų mokėjimą“ (pažymos 7.2.4 papunktis);

18.2. neskelbiant informacijos apie Seimo kontrolierių rekomendacijų nagrinėjimo rezultatus („Fondas savo oficialioje internetinėje svetainėje nepaskelbė privalomai skelbtinos informacijos dėl pažymoje 2015-11-06 Nr. 4D-2015/1-1094 esančių Seimo kontrolieriaus rekomendacijų įvykdymo“; pažymos 2.5 punktas).

19. Vadovaujantis toliau nurodytu teisiniu reglamentavimu bei remiantis teismų praktika (pažymos 14–17 paragrafai), konstatuotina:

19.1. Mokslo ir studijų įstatymu (pažymos 14.1 punktas) bei Fondo nuostatais (pažymos 15.2 punktas) – Fondo nuostatus tvirtina Vyriausybė, Fondas, įstaiga prie ŠMM, Vyriausybės nustatyta tvarka administruoja valstybės paskolas ir valstybės remiamas paskolas studentams, valstybės paskolų arba valstybės remiamų paskolų studentams suteikimo, administravimo ir grąžinimo tvarką nustato Vyriausybė;

19.2. Bankroto įstatymu (pažymos 14.2 punktas) ir CK (pažymos 14.3 punktas) – likviduojant bankrutavusią įmonę (B) administratorius įstatymo nustatyta tvarka organizuoja B turto pardavimą ir jį parduoda arba perduoda kreditoriams ir kt., turi teisę be skolininko sutikimo perleisti visą reikalavimą ar jo dalį kitam asmeniui, jeigu tai neprieštarauja įstatymams ar sutarčiai arba jeigu reikalavimas nesusijęs su kreditoriaus asmeniu, reikalavimo teisės perleidimas neturi pažeisti skolininko teisių, reikalavimo įgijėjui pereina ir prievolės įvykdymui užtikrinti nustatytos teisės bei kitos papildomos teisės, pranešimu apie reikalavimo perleidimą laikomas sutarties dėl reikalavimo perleidimo perdavimas naujajam kreditoriui ir šios sutarties pateikimas skolininkui;

19.3. Aprašu (pažymos 15.1 punktas) – valstybės remiamas paskolas *teikia* FM nustatyta tvarka atrinktos kredito įstaigos, su kuriomis Aprašo 18 punkte nustatyta tvarka pasirašytos sutartys dėl valstybės remiamų paskolų teikimo sąlygų ir valstybės garantijos, *paskolos gavėjams, pateikusiems prašymą atidėti paskolos grąžinimą ir pateikusiems pateisinančius dokumentus, Komisijos sprendimu valstybės paskolos grąžinimo terminas gali būti pratęstas metams*, atidedant valstybės paskolos mokėjimą, valstybės remiamos paskolos grąžinimo atidėjimo laikotarpiu paskolos gavėjas kredito įstaigai moka palūkanas, išskyrus kai Paskolos gavėjams, kuriems Aprašo 51 punkte nustatyta tvarka buvo atidėtas valstybės remiamos paskolos grąžinimas ir kurie yra bedarbiai, valstybės remiamos paskolos grąžinimo atidėjimo metu skaičiuojamos palūkanos apmokamos iš valstybės lėšų, kuriomis disponuoja Fondas.

Seimo kontrolierius šio tyrimo metu negavo duomenų, kad Aprašo 8, 49, 88 punktų reikalavimai yra susiję su Pareiškėjo Prašymo nagrinėjimu;

19.4. VAI, Prašymų nagrinėjimo taisyklėmis (pažymos 14.4 ir 15.3 punktai) bei LVAT formuojama praktika (pažymos 17 paragrafas) – Fondas savo veikloje privalo vadovautis įstatymo viršenybės, objektyvumo, lygiateisiškumo, išsamumo ir kitais viešojo administravimo principais, Fondo įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti teisės aktuose, o veikla turi atitikti VAI išdėstytus teisinius pagrindus, administraciniai aktai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais, viešojo administravimo srityje yra labai

svarbu užtikrinti asmenų *teisę į įstatymais pagrįstą ir objektyvų jų prašymų, skundų nagrinėjimą, priimant sprendimą dėl konkretaus prašymo veikti paisant pagrindiniame šalies įstatyme – Konstitucijoje – įtvirtinto, atkartojamo ir VAI, principo, kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, į prašymą ar skundą atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodant visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis buvo remtasi vertinant prašymo ar skundo turinį*, asmenų prašymai nagrinėjami pagal Fondo kompetenciją, jeigu Fondas neįgaliotas spręsti prašyme (jo dalyje) išdėstytų klausimų, turi persiųsti prašymą (jo dalį) nagrinėti Lietuvos Respublikos kompetentingai institucijai, kartu pranešdamas apie tai asmeniui, paaiškindamas prašymo (jo dalies) persiuntimo priežastis, Fondo atsakyme, kuriame nurodomos atsisakymo priimti administracinį sprendimą priežastys, Pareiškėjas turėjo būti informuotas apie tokio atsakymo apskundimo tvarką, *nurodant institucijos (-ų), kuriai (-ioms) gali būti paduotas skundas, pavadinimą (-us) ir adresą (-us), taip pat terminą (-us), per kurį (-iuos) gali būti pateiktas skundas*;

19.5. VAI 8 straipsniu ir LVAT praktika (pažymos 14.4.2 papunktis ir 17 paragrafas) – visi viešojo administravimo subjektai turi tik tokius įgalinimus, kurie jiems yra suteikti konkrečiomis teisės aktų nuostatomis, plečiamas valdymo institucijų kompetencijos aiškinimas yra negalimas, viešojo administravimo subjektų veiksmai turi būti aiškūs, nedviprasmiški, individualus administracinis aktas (šiuo atveju, Komisijos sprendimas-1) turi būti pagrįstas objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis, o taikomos poveikio priemonės (pvz., atsisakymas Pareiškėjui atidėti Paskolų-II grąžinimo terminą vieneriems metams, neapmokėti iš valstybės lėšų valstybės remiamų paskolų grąžinimo termino atidėjimo laikotarpiu skaičiuojamų palūkanų) turi būti motyvuotos, Komisijos sprendime-1 turi (turėjo) būti aiškiai suformuluotos nustatytos arba suteikiamos teisės ir pareigos ir nurodyta akto apskundimo tvarka, – Pareiškėjui ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo šio akto priėmimo raštu turi būti pranešta apie Komisijos sprendimo-1 priėmimą, kartu pridėdant teisės aktų nustatyta tvarka patvirtintą sprendimo kopiją, „VAI 8 straipsnio nuostatos reiškia, jog akte turi būti nurodomi pagrindiniai faktai, argumentai ir įrodymai, pateikiamas teisinis pagrindas, kuriuo viešojo administravimo subjektas rėmėsi priimdamas administracinį aktą; motyvų išdėstymas turi būti adekvatus, aiškus ir pakankamas“, *viešojo administravimo subjektai savo veikla privalo nepažeisti teisės aktų reikalavimų, jų sprendimai turi būti pagrįsti, o sprendimų turinys atitikti teisės normų reikalavimus, įvairių teisės aktų išvardijimas sprendime, konkrečiai nenurodant, nei kokia būtent teisės norma ar normomis remiamasi, nei dėl kokių faktinių aplinkybių nepripažįstamas sprendimo motyvais*, „nesilaikant ar iš dalies laikantis šių nuostatų, *paprastai kyla pagrįsta abejonė dėl tokio administracinio akto teisėtumo ir pagrįstumo ir įgalinanti teismą tokį individualų administracinį aktą panaikinti*“.

20. Atsižvelgiant į tyrimo metu analizuotą informaciją (pažymos 1–13 paragrafai):

20.1. pažymėtina, kad Seimo kontrolierius, susipažinęs su Pareiškėjo Skunde ir Papildomame skunde nurodytomis aplinkybėmis, prie skundų pridėtais dokumentais:

20.1.1. šio tyrimo pradžioje kreipėsi į Fondą, FM, LB ir ŠMM, kad šios institucijos pateiktų paaiškinimus, reikalingus Fondo pareigūnų veiklos juridiniam vertinimui (pažymos 6 paragrafas; FM, LB ir ŠMM paaiškinimai pacituoti pažymos 11–13 paragrafuose);

20.1.2. be to, šio tyrimo pradžioje atkreipęs Fondo dėmesį į tai, kad, vadovaujantis Aprašu, Fondo direktorius (kitas darbuotojas) nėra įgaliotas priimti sprendimų Komisijos kompetencijos klausimais (Komisija sprendžia, ar yra pagrindas atidėti valstybės remiamos paskolos grąžinimą, apmokėti palūkanas), kad Komisijai nepriimant sprendimo dėl Paskolų grąžinimo atidėjimo (pratęsimo), pažeidžiamos Pareiškėjo teisės į minėtų paskolų palūkanų apmokėjimą valstybės lėšomis, *tarpininkaudamas pasiūlė Fondui perduoti Komisijai pagal jos kompetenciją nagrinėti Pareiškėjo Prašymą dėl Paskolų grąžinimo termino atidėjimo (pratęsimo) bei palūkanų apmokėjimo iš valstybės lėšų* (pagal paskolų sutartis su Banku) (pažymos 6.1 punktą);

20.1.3. nustatė, kad:

20.1.3.1. šio tyrimo metu Fondas informavo Seimo kontrolierių apie Komisijos sprendimą-1, apie parengtą Aprašo pakeitimo projektą, tačiau nepagrįstai nepateikė Komisijos sprendimo-1

kopijos, Fondo Atsakymo-4 kopijos, Aprašo pakeitimo projekto, o teikdamas paaiškinimus, kodėl Prašymas, Skundas-pranešimas ir Skundas nebuvo persiųsti nagrinėti FM, pažymėjo, jog „Fondui yra žinoma, kad Pareiškėjo skundai buvo siunčiami“ (išvardintos institucijos), „kadangi pats Pareiškėjas tiesiogiai kreipėsi į FM“, tačiau nepagrįstai nepateikė konkrečių duomenų ir dokumentų, patvirtinančių šiuos Fondo teiginius, taip pat nepagrįstai nepaiškino, kodėl teikiant Fondo atsakymus į Prašymą, Skundą-pranešimą ir Skundą galimai nebuvo pateikti paaiškinimai Pareiškėjui dėl jo kreipimūsi dalies FM kompetencijos klausimais nepersiųtimo nagrinėti šiai ministerijai (pažymos 8 paragrafas);

20.1.3.2. 2015-11-06 Pažyma ir informacija apie Seimo kontrolieriaus rekomendacijų vykdymo rezultatus paskelbta Fondo interneto svetainėje (pažymos 5 paragrafas);

20.1.4. šio tyrimo metu papildomai kreipėsi į Fondą, prašydamas motyvuotai paaiškinti, ar Atsakymu-4 iš tiesų buvo atsakyta į Prašymą (2017-09-25); jeigu taip – paaiškinti vilkinimo pateikti atsakymą Pareiškėjui priežastis, Pareiškėjo nurodytas aplinkybes, kad Atsakymas-4 „nėra pagrįstas jokiais motyvais, nepaaiškinta, kodėl nepritaikiama atidėti paskolų grąžinimą ir palūkanas apmokėti valstybės lėšomis“, „neatsižvelgta, kad aš gyvenu skurde, esu bedarbis“, „Apraše ir Fondo parengtose pavyzdinėse tipinėse sutartyse, kurios sudaromos tarp banko ir studento“, nepagrįstai „nėra numatyta situacija banko bankrutavimo atveju“, pateikti motyvuotą siūlymą dėl Aprašo ir / arba pirmiau nurodytų tipinių sutarčių pakeitimo tikslingumo, kodėl teikiant Fondo atsakymus į Prašymą, Skundą-pranešimą ir Skundą galimai nebuvo pateikti paaiškinimai Pareiškėjui dėl jo kreipimūsi dalies FM kompetencijos klausimais nepersiųtimo nagrinėti šiai ministerijai ir kt. (pažymos 8 paragrafas);

20.2. *nagrinėjamu atveju Fondo pareigūnai:*

20.2.1. gavę Prašymą (Pareiškėjas yra nurodęs, kad „Komisijos 2016-09-30 sprendimu Nr. KI-17 man atidėtas valstybės remiamų Paskolų grąžinimas iki 2017-09-27 ir, kadangi padėtis nėra pasikeitusi, t. y., aš esu Lietuvos darbo biržoje registruotas bedarbis, gyvenu iš gaunamos socialinės pašalpos, todėl šiuo metu neturiu galimybės kredito įstaigoms vykdyti savo įsipareigojimų grąžinant minėtas valstybės remiamas paskolas bei mokant palūkanas, ir prašau Fondą, vadovaujantis Aprašo 51 ir 59 punktais, ne mažiau kaip metams atidėti (pratęsti) Paskolų grąžinimą (grąžinimo pradžios ir pabaigos terminus) ir Paskolų (Paskolų-I ir Paskolų-II) grąžinimo atidėjimo (pratęsimo) metu skaičiuojamas palūkanas apmokėti iš valstybės lėšų“, su kredito įstaigomis nepavyko susitarti), vadovaudamiesi įstatymo viršenybės, objektyvumo, išsamumo ir kitais viešojo administravimo principais, Aprašu ir atsižvelgdami į tai, kad visi viešojo administravimo subjektai turi tik tokius įgalinimus, kurie jiems yra suteikti konkrečiomis teisės aktų nuostatomis, ***privalėjo perduoti Prašymo dalį dėl Paskolų-II nagrinėti Komisijai, Prašymo dalį dėl Paskolų-I – vadovaudamiesi Prašymų nagrinėjimo taisyklių reikalavimais persiųsti nagrinėti FM***, nes, kaip nurodo Fondas, jis nėra kompetentingas spręsti Paskolų-I grąžinimo atidėjimo klausimą, Fondas nėra valstybės remiamų paskolų sutarčių šalis ir nevykdo kredito įstaigos bei paskolos gavėjo sudarytų paskolų sutarčių vykdymo priežiūros (Fondas Paskolų-I neadministruoja; pažymos 9.1.8 papunktis), šio tyrimo metu analizuotuose teisės aktuose Fondas nėra įpareigotas inicijuoti bendradarbiavimo sutarties su kredito įstaiga pasirašymą, o FM pasirašo sutartis dėl valstybės remiamų paskolų teikimo sąlygų ir valstybės garantijos, taigi ji (FM) ir gali pateikti Pareiškėjui paaiškinimus dėl jo teisių, susijusių su Paskolų-I įgyvendinimu (FM pareigūnų teigimu, garantijų sutartyse kredito įstaiga nėra įpareigota su Fondu pasirašyti bendradarbiavimo sutartį, tačiau kredito įstaiga, nepasirašiusi bendradarbiavimo sutarties su Fondu, prisiima visas garantijų sutartyse nustatytas pareigas ir su paskolų negrąžinimu susijusią riziką, išlaidas ir kaštus;

20.2.2. Fondas šio tyrimo metu, atsižvelgęs į Seimo kontrolieriaus tarpininkavimą, ***galimai perdavė Prašymo dalį dėl Paskolų-II svarstyti Komisijai*** (pažymos 9.2.2 papunktis), ***Atsakymu-4 pateikė Pareiškėjui Komisijos sprendimo-1 kopiją*** (pažymos 7.1 punktą; kritiškai vertintini Fondo paaiškinimai Seimo kontrolieriui, kad į Prašymą Pareiškėjui buvo atsakyta laiku, Atsakymu-1, nes Prašymo dalys, kaip buvo minėta pirmiau, turėjo būti atitinkamai išnagrinėtos Komisijoje, persiųstos nagrinėti FM; pažymos 9.2.1 papunktis).

Šiuo atveju, kaip nurodyta pirmiau, prireikus, Komisijos sprendimo-1, kaip individualaus administracinio akto, teisėtumo ir pagrįstumo klausimas nagrinėtinas teisme.

Fondo direktoriaus Seimo kontrolieriui šio tyrimo metu pateikti paaiškinimai, kokius klausimus svarstė Komisija priimdama Komisijos sprendimą-1 („Prašymas dėl valstybės remiamų paskolų grąžinimo termino atidėjimo bei valstybės remiamų paskolų grąžinimo termino atidėjimo metu palūkanų apmokėjimo buvo perduotas Komisijos svarstymui ir sprendimui, Komisijos nariai buvo supažindinti su pateiktu Prašymu bei jo Prašyme išdėstytais aplinkybėmis patvirtinančiais dokumentais“; „Komisijos nariai buvo supažindinti su Savivaldybės centrinio apskaitos skyriaus 2017-09-13 Pažyma apie pajamas [...] bei su Kauno teritorinės darbo biržos Kauno miesto 2-ojo skyriaus 2017-09-18 Pažyma dėl bedarbio registravimo laikotarpių [...]“; „Komisija buvo informuota, jog, vadovaujantis Aprašo 50 punktu, paskolos gavėjas ir kredito įtaiga gali susitarti dėl valstybės remiamos paskolos grąžinimo atidėjimo. Banko 2017-09-21 rašte Nr. 710-6/3092 išreikšta pozicija patvirtino, kad Bankas sutinka Pareiškėjui atidėti kreditų grąžinimą 1 metams, palūkanas mokant nustatyta tvarka. Pareiškėjas pats nesutiko su Banko pasiūlymu ir atsisakė sumokėti banko prašomą mokestį už paskolų grąžinimo termino atidėjimą, nors su privalomais mokėti Banko operacijų ir paslaugų įkainiais buvo supažindintas prieš pasirašant paskolų sutartis“ (pažymos 9.2.2, 9.2.4 ir 9.2.6 papunkčiai), jog „Komisija savo sprendimą motyvavo tuo, kad, vadovaujantis Aprašo 50 punktu, paskolos gavėjas ir kredito įtaiga gali susitarti dėl valstybės remiamos paskolos grąžinimo atidėjimo“ (nors Komisijos sprendime-1 faktiškai nurodyta, kad Komisijos sprendimas priimtas vadovaujantis: „Aprašo 8, 49, 88 bei 89 punktais, Fondo direktoriaus 2010-02-12 įsakymo Nr. V1-13 „Dėl paskolų komisijos sudarymo“ 5.1 ir 5.2 punktais bei Paskolų komisijos darbo reglamento, patvirtinto Fondo direktoriaus 2010-02-12 įsakymu Nr. VI-13, [...] 4.5, 4.9 punktais“; pažymos 8.1.1 papunktis), **nėra pagrįsti Komisijos sprendimo-1 turiniu, kitais dokumentais.**

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių 22 straipsnio 3 dalimi, skundo tyrimas nutraukiamas, jei tyrimo metu išnyksta skundžiamos aplinkybės arba, tarpininkaujant Seimo kontrolieriui, skunde keliamos problemos išsprendžiamos gera valia (šio tyrimo metu Prašymas pagal kompetenciją buvo perduotas nagrinėti Komisijai), vadovaujantis to paties įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 6 punktu ir 4 dalimi, jeigu skundo tyrimo metu paaiškėja, kad skundą nagrinėti tikslinga kitoje institucijoje (pvz., teisme), skundo tyrimas nutraukiamas.

Nagrinėtinu atveju Seimo kontrolierius neturi pakankamo teisinio pagrindo nutraukti Skundo tyrimą pirmiau nurodytu aspektu, nes, atsižvelgiant į Komisijos sprendimo-1 turinį, nėra pagrindo konstatuoti, kad būtent Pareiškėjo Prašymo dalis dėl Paskolų-II šio tyrimo metu yra išnagrinėta teisės aktuose nustatyta tvarka Komisijoje (Komisijos sprendime-1 nėra nurodyta, kad šiuo atveju Komisija priėmė sprendimą būtent dėl Pareiškėjo Prašymo, pvz., galbūt Komisija nagrinėjo klausimą savo iniciatyva, neaišku, kurių konkrečių valstybės remiamų paskolų grąžinimo termino atidėjimo klausimas buvo svarstomas).

Be to, taip pat liko neaišku, kokios faktinės aplinkybės (priimant Komisijos sprendimą-1) buvo nustatytos (pvz., ar Pareiškėjo nurodoma situacija yra pagrįsta, ar atitinka Aprašo 50, 51, 59 ir punktuose nurodytus reikalavimus ir kt.), kokiomis konkrečiomis teisės aktų nuostatomis remtasi vertinant nustatytas faktines aplinkybes (kaip minėta pirmiau, Seimo kontrolierius šio tyrimo metu negavo duomenų, kad Aprašo 8, 49, 88 punktų reikalavimai yra susiję su Pareiškėjo Prašymo nagrinėjimu, vien tik teisės akto punktų išvardijimas nelaikytinas šio sprendimo motyvavimu). Pažymėtina, kad Komisijos sprendime-1 nepagrįstai nenurodyta jo apskundimo tvarka.

Taigi, šiuo atveju Fondo, sudarančio Komisiją, nustatančio jos darbo tvarką ir organizuojančio jos veiklą (Fondo direktoriaus 2014-10-06 įsakymu Nr. V1-58 Komisijos pirmininke paskirta Vedėja; pažymos 9.1.1 papunktis), veikla neatitinka VAĮ išdėstytų teisinių pagrindų, nes Fondas **neužtikrina Pareiškėjo teisės į įstatymais pagrįstą Pareiškėjo prašymų nagrinėjimą, Komisijos veiklos skaidrumo, aiškumo, atitikimo teisės aktų reikalavimams** (Komisijos sprendimas-1 neatitinka bendrųjų individualaus administracinio akto reikalavimų), **konstitucinio principo, kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, tinkamo įgyvendinimo;**

20.2.3. šio tyrimo metu du kartus teikė paaiškinimus, kodėl Prašymo dalis, susijusi su Paskolomis-I, nebuvo persiūsta nagrinėti FM [taip pat ir kiti Pareiškėjo kreipimaisi į Fondą (jų dalis), kuriuose nurodytų klausimų sprendimas nėra priskirtinas Fondo kompetencijai], **tačiau šių paaiškinimų nepagrindė teisės aktų reikalavimais** („Fondas nepersiuntė Pareiškėjo raštų nagrinėti FM, kadangi pats Pareiškėjas tiesiogiai kreipėsi į FM, prašydamas įvertinti susidariusią situaciją“; „Fondui yra žinoma, kad Pareiškėjo raštai (skundai) buvo siunčiami [...] FM [...]“; „Pakartotinai informuojame Jus, kad Fondas nepersiuntė Pareiškėjo raštų nagrinėti FM, kadangi pats Pareiškėjas tiesiogiai kreipėsi į FM, prašydamas įvertinti susidariusią situaciją. [...] Be to, Vedėja telefonu žodžiu buvo pati pasiūliusi Pareiškėjui kreiptis į FM“; „nebuvo tikslinga FM pakartotinai persiūsti Pareiškėjo raštus (skundus), kai jis pats savo raštus (skundus) adresuodavo tiesiogiai kompetentingoms institucijoms“; pažymos 9.1.2 ir 9.2.8 papunkčiai) ir faktinėmis aplinkybėmis (pvz., nepateikė dokumentų, patvirtinančių, kad Pareiškėjas iš tiesų pateikė FM prašymus, kuriuose buvo nurodyta, kad jie adresuojami ir FM ir pan.).

Kaip buvo pažymėta pirmiau, Fondas, vadovaudamasis VAĮ, Prašymų nagrinėjimo taisyklėmis bei remdamasis teismų praktika, įstatymo viršenybės, objektyvumo, išsamumo ir kitais viešojo administravimo principais, Pareiškėjo kreipimasis (jų dalis), kai neįgaliotas spręsti juose (jų dalyje) išdėstytų klausimų, turėjo persiūsti juos (jų dalį) nagrinėti Lietuvos Respublikos kompetentingai institucijai, kartu pranešdamas apie tai asmeniui, paaiškindamas prašymo (jo dalies) persiuntimo priežastis, tačiau to nepagrįstai neatliko. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad teisės aktai nenumato išimčių, kokiais atvejais tokie asmenų prašymai (jų dalys) galėtų būti nepersiunčiami kitai kompetentingai institucijai, taigi, šioje pažymos dalyje aptariama Fondo veikla taip pat neatitinka VAĮ nustatytų teisinių pagrindų, Prašymų nagrinėjimo taisyklių reikalavimų;

20.2.4. šio tyrimo metu pateikė paaiškinimus dėl Vedėjos elgesio, Seimo kontrolierius dėl jo kompetencijos vertinti Vedėjos elgesį pasisakė 2018-02-02 rašte Nr. 4D-2018/1-121/3D-315 dėl kito Pareiškėjo skundo (pažymos 10.1 punktas);

20.2.5. iš tiesų Atsakyme-1 ir Atsakyme-2 nepagrįstai nenurodė šių Fondo atsakymų apskundimo tvarkos, t. y., nesilaikė Prašymų nagrinėjimo taisyklių reikalavimų (pažymos 19.4 punktas), kad, nurodant atsisakymo priimti administracinį sprendimą priežastis, Pareiškėjas turi būti informuotas apie tokio atsakymo apskundimo tvarką, nurodant institucijos (-ų), kuriai (-ioms) gali būti paduotas skundas, pavadinimą (-us) ir adresą (-us), taip pat terminą (-us), per kurį (-iuos) gali būti pateiktas skundas.

Fondas šio tyrimo metu, pateikdamas Atsakymą-3, nurodė šio atsakymo apskundimo tvarką pagal Prašymų nagrinėjimo taisyklių reikalavimus, galiojusius iki 2017-11-23 (pažymos 4.2.4 papunktis), tačiau **Fondas neatsižvelgė į Seimo kontrolieriaus prašymą** (pažymos 8 paragrafas) **ir šio tyrimo metu nepateikė Atsakymo-4, kuris jau turėjo būti parengtas pagal nuo 2017-11-23 įsigaliojusius Prašymų nagrinėjimo taisyklių reikalavimus, kopijos** (pažymos 9.2.11 papunktis), **taigi, Seimo kontrolierius neturi pagrindo teigti, kad šio tyrimo metu Fondas ėmėsi tinkamai įgyvendinti Prašymų nagrinėjimo taisyklių reikalavimus dėl apskundimo tvarkos nurodymo**, įsigaliojusius nuo 2017-11-23 (turi būti nurodomos ne tik institucijų, į kurias asmuo turi teisę kreiptis, pavadinimai, bet ir adresai, terminai, per kuriuos gali būti pateiktas skundas, be to, kaip pažymėta pirmiau, šio tyrimo metu priimtame Komisijos sprendime-1 taip pat nurodyta jo apskundimo tvarka).

Be to, Fondo direktoriaus teiginiai, šio tyrimo metu teikiant paaiškinimus Seimo kontrolieriui („Pareiškėjas [...] universitete 2009–2016 metais studijavo [...] ir yra įgijęs [...] laipsnius“, todėl tai, net jei „ankstesniuose raštuose nebuvo nurodyta apskundimo tvarka, neužkerta kelio Pareiškėjui, kaip aukštąjį universitetinį [...] išsilavinimą turinčiam asmeniui ir kvalifikuotam [...], žinoti ir pasinaudoti savo teise apskusti institucijos sprendimą“; pažymos 9.1.3 papunktis), duoda pagrindo manyti, kad Fondas savo veikloje teikia pirmenybę ne viešojo administravimo įstatymo viršenybės, lygiateisiškumo (Fondas, priimdamas administracinius sprendimus, turi atsižvelgti į tai, kad įstatymui visi asmenys lygūs, ir negali varžyti jų teisių dėl jų socialinės ir turtinės padėties, išsilavinimo ir kitų aplinkybių) principų bei konstitucinio principo,

kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, tinkamam įgyvendinimui, o įvairioms tiesiogiai su Fondo funkcijų vykdymu nesusijusioms aplinkybėms vertinti (šiuo atveju – dėl Pareiškėjo išsilavinimo ir teisinių žinių).

21. Apibendrinant pažymėtina, kad Fondas, nagrinėdamas asmenų prašymus, ne tik nesilaiko VAI, Prašymų nagrinėjimo taisyklių reikalavimų, bet ir neskiria pakankamo dėmesio įstatymo viršenybės, lygiateisiškumo ir konstitucinio principo, kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, tinkamam įgyvendinimui jam vykdant veiklą, šio tyrimo metu tapo akivaizdu, kad turi būti keičiamas Fondo direktoriaus ir darbuotojų požiūris į jiems priskirtų viešojo administravimo funkcijų įgyvendinimą.

Taigi, vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Pareiškėjo skundas dėl Fondo pareigūnų veiksmų (neveikimo) **pripažintinas pagrįstu**.

22. Kartu Seimo kontrolierius mano esant tikslinga pažymėti:

22.1. Konstitucinis Teismas ne kartą yra akcentavęs, kad „**Konstituciniai teisėtų lūkesčių apsaugos, teisinio tikrumo ir teisinio saugumo principai suponuoja valstybės pareigą užtikrinti teisinio reguliavimo tikrumą ir stabilumą, apsaugoti asmenų teises, gerbti teisėtus interesus ir teisėtus lūkesčius**“; „**Vienas esminių Konstitucijoje įtvirtinto teisinės valstybės principo elementų yra ir teisinis aiškumas, kuris suponuoja tam tikrus privalomus reikalavimus teisiniam reguliavimui: jis privalo būti aiškus ir darnus, teisės normos turi būti formuluojamos tiksliai, jose negali būti dviprasmybių**“; „**galutinai pašalinti teisės spragas galima tik teisę kuriančioms institucijoms išleidus atitinkamus teisės aktus**“ (pažymos 16 paragrafas).

ŠMM, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998-07-21 nutarimu Nr. 914 (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010-10-13 nutarimo Nr. 1457 redakcija) patvirtintais ŠMM nuostatais (8.34 punktas), „rengia įstatymų, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų ir kitų teisės aktų projektus, teikia pasiūlymus dėl atitinkamų įstatymų ir kitų teisės aktų rengimo ir tobulinimo“. Fondas, vadovaudamasis Fondo nuostatais (pažymos 15.2 punktas), turi teisę teikti ŠMM pasiūlymus dėl finansinės paramos studentams administravimo.

22.2. vadovaujantis Aprašu, „59. Paskolos gavėjams, kuriems šio aprašo 51 punkte nustatyta tvarka buvo atidėtas valstybės remiamos paskolos grąžinimas ir **kurie yra bedarbiai [...], valstybės remiamos paskolos grąžinimo atidėjimo metu skaičiuojamos palūkanos apmokamos iš valstybės lėšų, kuriomis disponuoja Fondas**“ (pažymos 15.1.6 papunktis), taigi, tuo atveju, jeigu paskolos grąžinimo terminas atidėtas ne Komisijos, o kredito įstaigos sprendimu, asmeniui nėra suteikta teisė gauti palūkanų apmokėjimą iš valstybės lėšų.

Seimo kontrolierius, atsižvelgęs į pirmiau nurodytą teisinį reglamentavimą, Aprašo reikalavimus, bei tai, kad, Pareiškėjo teigimu, „Apraše ir [...] pavyzdinėse tipinėse sutartyse, kurios sudaromos tarp banko ir studento“, nepagrįstai „nėra numatyta situacija banko bankrutavimo atveju“, kreipėsi į ŠMM, be kita ko, prašydamas „pasiūlyti, kaip šiuo atveju galėtų ir turėtų būti užtikrintas asmens, atitinkančio Aprašo 51, 59 punktuose aprašytas sąlygas, teisės ne tik į valstybės remiamų paskolų grąžinimo atidėjimą, bet ir į palūkanų apmokėjimą iš valstybės lėšų įgyvendinimas; informuoti, ar ŠMM ketina inicijuoti Aprašo tobulinimą, siekiant pašalinti galimas jo spragas ir užtikrinti visų asmenų, atitinkančių Aprašo 51 ir 59 punktuose aprašytas sąlygas, ne tik teisės į valstybės remiamų paskolų grąžinimo atidėjimą, bet ir teisės į palūkanų apmokėjimą iš valstybės lėšų įgyvendinimą (jeigu ne – nurodyti priežastis)“ (pažymos 6.4 punktas).

ŠMM šio tyrimo metu pagal kompetenciją nepateikė motyvuotų išvadų, pasiūlymų dėl teisės aktų tobulinimo reikalingumo, siekiant ateityje išvengti galimų asmenų, kuriems suteiktos valstybės remiamos paskolos, teisės į šių paskolų palūkanų apmokėjimą valstybės lėšomis galimo pažeidimo (pvz., kai kredito įstaiga – ne Komisija – sutiko paskolos gavėjui atidėti valstybės remiamos paskolos grąžinimą, tačiau pats asmuo nesutiko kredito įstaigai mokėti palūkanų valstybės remiamos paskolos grąžinimo atidėjimo laikotarpiu), tačiau nurodė, kad „ŠMM [...] reikalui esant, „svarstys galimybę tobulinti Aprašo nuostatas“ (pažymos 13 paragrafas).

Seimo kontrolierius šio tyrimo metu taip pat prašė Fondo informuoti, ar Fondas ketina inicijuoti Aprašo tobulinimą, siekiant pašalinti galimas jo spragas ir užtikrinti visų asmenų, atitinkančių Aprašo 51, 59 punktuose aprašytas sąlygas, ne tik teisės į valstybės remiamų paskolų gražinimo termino atidėjimą, bet ir teisės į palūkanų apmokėjimą iš valstybės lėšų įgyvendinimą (jeigu ne – nurodyti priežastis); pateikti motyvuotą nuomonę, ar pagrįstas Pareiškėjo teiginys, kad „Apraše ir Fondo parengtose pavyzdinėse tipinėse sutartyse, kurios sudaromos tarp banko ir studento“, nepagrįstai „nėra numatyta situacija banko bankrutavimo atveju“, pateikti motyvuotą siūlymą dėl Aprašo ir / arba pirmiau nurodytų tipinių sutarčių pakeitimo tikslingumo (pažymos 6.1 punktas ir 8 paragrafas).

Fondas šio tyrimo metu ŠMM pateikė pasiūlymus dėl kai kurių Aprašo reikalavimų pakeitimo (pažymos 9.2.10 papunktis), Seimo kontrolierius šio tyrimo metu negavo informacijos apie ŠMM nuomonę dėl Aprašo tobulinimo pagal Fondo pasiūlymus;

22.3. vadovaujantis CK, reikalavimo teisės perleidimas neturi pažeisti skolininko teisių ir labiau suvaržyti jo prievolės (pažymos 14.3 punktas).

Šio tyrimo metu nebuvo gauti konkretūs valstybės institucijų paaiškinimai, ar, nesant konkretaus teisinio reguliavimo dėl kredito įstaigos, kuriai perduoti bankrutavusios, likviduotos kredito įstaigos įsipareigojimai dėl suteiktų valstybės remiamų paskolų, pareigos sudaryti sutartį su Fondu („Garantijų sutartyse kredito įstaiga nėra įpareigota su Fondu pasirašyti bendradarbiavimo sutartis“; pažymos 20.2.1 papunktis), kad Fondas būtų kompetentingas spręsti klausimus dėl valstybės remiamų paskolų, perduotų kitai kredito įstaigai, gražinimo termino atidėjimo ir palūkanų apmokėjimo iš valstybės lėšų, nėra sudaromos prielaidos pažeisti asmens, kuriam buvo suteiktos valstybės remiamos paskolos, teisės gauti palūkanų apmokėjimą iš valstybės lėšų bei informaciją apie reikalavimo teisių pagal suteiktas valstybės remiamas paskolas perleidimą, nepaisyti jų teisėtų lūkesčių ir interesų (kad ateityje teisinių santykių subjektai galėtų savo elgesį orientuoti pagal konkrečių teisės aktų reikalavimus) („kol nepasirašyta bendradarbiavimo sutartis tarp C ir Fondo, valstybės garantija nėra taikoma C iš B perimtomis valstybės remiamoms paskoloms“; „Garantijų sutartys ir teisės aktai: 1. FM nesuteikia teisės valstybės remiamas paskolas vienasmeniškai perduoti iš vienos kredito įstaigos kitai kredito įstaigai ir neįpareigoja informuoti paskolos gavėjo apie reikalavimo teisių pagal suteiktas valstybės remiamas paskolas perleidimą“; pažymos 20.2.1 papunktis);

22.4. Seimo kontrolieriaus nuomone, siekiant tinkamai apsaugoti asmenų, kuriems suteiktos valstybės remiamos paskolos, teises ir teisėtus interesus, užtikrinti šios srities teisinio reguliavimo aiškumą bei darnumą, panaikinti šio tyrimo metu išaiškėjusias galimas norminių teisės aktų spragas (pažymos 22.2–22.3 papunkčiai), yra tikslinga rekomenduoti ŠMM pateikti motyvuotas išvadas dėl būtinumo tobulinti valstybės remiamų paskolų gražinimo terminų atidėjimo, palūkanų apmokėjimo įvairiais atvejais teisinį reglamentavimą (pvz., kai sprendimą dėl paskolų gražinimo termino priima Fondas ir kredito įstaiga, dėl kredito įstaigos įpareigojimo sudaryti sutartį su Fondu, dėl palūkanų (ne) mokėjimo ir kt.).

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

23. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, nusprendžia Pareiškėjo skundą dėl Valstybinio studijų fondo pareigūnų veiksmų (neveikimo) pripažinti pagrįstu.

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

24. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 8, 17 ir 21 punktais, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius rekomenduoja:

24.1. **Valstybinio studijų fondo direktoriui:**

24.1.1. informuoti, kokių priemonių ėmėsi, kad ateityje:

1) Fondo veikla užtikrintų įstatymo viršenybės, lygiateisiškumo principų bei konstitucinio principo, kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, tinkamą įgyvendinimą;

2) asmenų prašymai dėl valstybės remiamų paskolų grąžinimo terminų pratęsimo ir palūkanų apmokėjimo valstybės lėšomis būtų perduodami nagrinėti Komisijai Apraše nustatyta tvarka;

3) asmenų prašymai būtų nagrinėjami, persiunčiami VAĮ ir kituose teisės aktuose nustatyta tvarka, nurodant konkrečią Fondo atsakymų apskundimo tvarką;

4) asmenų aptarnavimo kokybę atitiktų teisės aktų reikalavimus, būtų pagarbiai bendraujama su interesantais;

24.1.2. pagal kompetenciją parengti ir patvirtinti Komisijos sprendimo, atitinkančio VAĮ 8 straipsnio reikalavimus, pavyzdinę formą (-as);

24.2. **Švietimo ir mokslo ministerijai** – siekiant tinkamai apsaugoti asmenų, kuriems suteiktos valstybės remiamos paskolos, teises ir teisėtus interesus, užtikrinti šios srities teisinio reguliavimo aiškumą bei darnumą, panaikinti šio tyrimo metu išaiškėjusias galimas norminių teisės aktų spragas, pateikti Seimo kontrolieriui motyvuotas išvadas dėl būtinumo tobulinti valstybės remiamų paskolų grąžinimo terminų atidėjimo, palūkanų apmokėjimo įvairiais atvejais teisinį reglamentavimą (pvz., kai sprendimą dėl paskolų grąžinimo termino priima Fondas ir kredito įstaiga, dėl kredito įstaigos įpareigojimo sudaryti sutartį su Fondu, dėl Fondo 2017-11-15 raštu Nr. R2-317 ŠMM pateiktų pasiūlymų tobulinti Aprašą ir kt.) (Pareiškėjui pateikti atsakymo Seimo kontrolieriui kopiją).

Apie rekomendacijų nagrinėjimo rezultatus prašytume pranešti Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta tvarka, t. y., ne vėliau kaip per 30 dienų nuo rekomendacijos gavimo dienos.

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas